

Această publicație este realizată în cadrul proiectului „Consolidarea integrității în achizițiile publice”, implementat de către Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”, în parteneriat cu Fondul de Parteneriat pentru Transparență (SUA).

Buletinul informativ a fost elaborat cu asistența financiară a Fondului de Parteneriat pentru Transparență. Conținutul este responsabilitatea exclusivă a IDIS „Viitorul” și nu reflectă sub nicio formă punctele de vedere ale IDIS „Viitorul” și Fondului de Parteneriat pentru Transparență.

ACHIZIȚIILE PUBLICE IN VIZOR

BULETIN INFORMATIV

Nr. 11 (Mai 2024)

DIN CUPRINS

4 | NOUȚĂȚI LEGISLATIVE

Lege nouă pentru achizițiile publice în domeniul apărării și securității

5 | REORGANIZARE

Agencia Achiziții Publice, reorganizată și investită cu noi atribuții

6 | EVALUARE INTERNAȚIONALĂ

Integritatea achizițiilor publice evaluată cu 30,3 puncte din 100 în raportul OECD

8 | ȘTEGULEȚE ROȘII

Ștegulețe roșii în achizițiile desfășurate de „Chișinău-gaz” SRL

15 | INVESTIGAȚII

Contracte adiționale la limita legalității în Primăria Colonița

20 | ACHIZIȚII SECTORIALE

Semnătura electronică – subiect de divergențe în cadrul achizițiilor sectoriale

27 | MONITORIZARE

Achizițiile de produse petroliere pentru anul 2023 în cadrul DASPF Soroca: benzină multă și obligații contractuale puține

EDITORIAL

SABINE ENGELHARD:

ACHIZIȚIILE DURABILE - O MODALITATE INTELIGENTĂ DE PROCURARE, ȚINÂND CONT DE „IMAGINEA DE ANSAMBLU”

Sabine Engelhard

Ce sunt achizițiile durabile? Un proces prin care organizațiile își satisfac necesitățile de bunuri, servicii, lucrări și utilități, într-un mod în care să asigure un raport calitate-preț pe întreaga durată de viață, generând beneficii nu doar pentru organizație, dar și pentru societate, economie și minimizând în același timp daunele aduse mediului.¹

Achizițiile sustenabile se bazează pe aceleași principii esențiale ca oricare altă achiziție publică: economie,

integritate, eficiență, corectitudine și transparență, urmărind obținerea unui raport calitate-preț optimizat. Ceea ce este diferit, însă, este abordarea. Aceasta este mai cuprinzătoare și orientată pe termen lung, luând în considerare factorii economici, de mediu și sociali, la toate etapele ciclului de achiziții, atât în determinarea a ceea ce trebuie achiziționat, cât și a modului de obținere a raportului calitate-preț.

Privind achizițiile publice prin prisma sustenabilității, este necesar avem mai mult în vedere „imaginea de ansamblu” și consecințele potențiale ale deciziilor în procesul de achiziții.

CONTINUARE LA PAG. 32

¹ Department for Environment, Food and Rural Affairs (2006): Procuring the Future: Sustainable Action Plan: Recommendations from the Sustainable Procurement Task Force. London, în: <http://collections.europarchive.org/tna/20080530153425/>; <https://www.sustainabilityexchange.ac.uk/files/sustainableprocurementactionplan.pdf>

COALIȚIA DE MONITORIZARE A ACHIZIȚIILOR PUBLICE S-A ÎNTRUNIT ÎN A PATRA ȘEDINȚĂ DE LUCRU

» Vineri, 29 martie, 2024, a avut loc a patra ședință de lucru a membrilor [Coaliției de Monitorizare a Achizițiilor Publice](#). În cadrul evenimentului, subgrantiștii proiectului „[Consolidarea integrității în achizițiile publice](#)”, implementat de către [Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale \(IDIS\) „Viitorul”](#), în parteneriat cu [Parteneriat pentru Transparență din SUA](#), au raportat situația cu referire la implementarea proiectelor privind monitorizarea achizițiilor publice.

La ședință a participat și un grup de studenți de la Facultatea Științe Economice a Universității de Stat din Moldova. **CAROLINA UNGUREANU**, coordonatoarea proiectului, vice directoare IDIS „Viitorul”, le-a spus tinerilor că achizițiile publice au ajuns astăzi să fie un domeniu de mare interes și se cere monitorizarea modului în care sunt utilizați banii publici, iar Coaliția, reprezentantă de către ONG-uri, activiști și experți în domeniu, veghează transparența utilizării banilor publici în Republica Moldova. „Suntem interesați să diseminăm informația aceasta și să creștem capacitatea tinerilor, a societății civile, de a avea mai mulți experți și reprezentanți care supraveghează sectorul”, a spus Carolina Ungureanu.

OLGA DIACONU, coordonatoarea de proiecte la Asociația pentru Guvernare Eficientă și Respon-

sabilă (AGER), a prezentat activitățile proiectului „Monitorizarea achizițiilor sectoriale în Republica Moldova”, conform Legii nr. 74/2020 privind achizițiile în domeniul energiei, apei, transporturilor și serviciilor poștale. Astfel, mai multe entități contractante mari au fost monitorizate cum desfășoară achizițiile sectoriale, pentru depista eventuale nereguli sau indicatori de risc, anumite practici bune sau rele, care ulterior se vor regăsi și într-un raport, note de politici, care vor fi expediate autorităților pentru a aduce îmbunătățiri la cadrul legal.

ALA REVENCO, președinta Asociației Obștești „Părinți Solidari”, care implementează proiectul „Creșterea integrității achizițiilor de valoare mică realizate de către direcțiile de educație din mun. Chișinău” a analizat modul în care se realizează

achizițiile de valoare mică, în condițiile noului regulament, intrat în vigoare la 1 iulie, 2023. Ca rezultat, s-a constatat că predomină procedurile neconcurențiale. 96% din banii utilizați, 40,4 milioane de lei, fără TVA, au fost cheltuiți discreționar de către direcțiile de educație prin achiziții de valoare mică realizate în baza facturilor fiscale și a contractelor directe, iar în astfel de cazuri, riscurile de corupție și de înțelegere sunt foarte mari.

ION MAZUR, șeful Departamentului Advocacy, Campanii și Publicații din cadrul Asociației Obștești „Asociația Presei Independente”, care implementează proiectul „Consolidarea integrității în achizițiile publice prin contribuția mass-media”, a spus că au fost monitorizate mai multe proceduri de achiziții a proiectelor Programului Național „Satul European” și „Satul European Express” pentru a realiza investigații jurnalistice și recomandări pentru autorități și entități economice, dar și a promova bunele practici de guvernare locală prin realizarea unor articole tematice. S-a reușit publicarea a trei investigații și trei articole despre bunele practici. Referitor la Raportul de monitorizare a corectitudinii utilizării procedurilor de achiziții publice de către administrația publică locală de nivelul I, cu propuneri de eliminare a ilegalităților și recuperare a banilor publici, experta contractată să facă raportul a analizat 29 de contracte și proceduri de achiziție din cele 65 planificate.

DIANA GROSU, președinta Asociației pentru Drepturile Omului Lex XXI, care implementează proiectul „Monitorizarea și promovarea transparenței achizițiilor publice în sectorul asistenței sociale din Republica Moldova”, a spus că în cadrul proiectului sunt monitorizate achizițiile publice efectuate de către direcțiile generale de asistență socială din zona de nord a Republicii Moldova și de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale, iar rezultatele monitorizării se vor regăsi în 7 investigații și 7 reportaje investigative. Între timp s-au realizat 4 investigații și 3 reportaje investigative. Rezultatele investigațiilor se vor regăsi într-un raport de monitorizare, cu recomandări către autoritățile/entitățile contractante.

LILIA ZAHARIA-CRAVCENCO, directoarea executivă a Transparency Internațional-Moldova, care implementează proiectul „Achizițiile publice din Primăria mun. Chișinău sub lupa transparenței”, a spus că s-a reușit colectarea și analiza informațiilor din planurile de achiziții ale Primăriei Chișinău și a întreprinderilor municipale pentru 2023-2024; au fost selectate procedurile de achiziții spre monitorizare pentru 2023 și analizat conținutul paginilor web ale Primăriei Chișinău, Direcției Arhitectură, Urbanism și Relații Funciare și a ÎM Autosalubritate în ceea ce ține de componentele buget și achiziții publice. Au fost selectate: informațiile din M-Tender și de pe www.achizitii.md referitoare la achizițiile efectuate de către autoritățile contractante monitorizate; datele privind contractele atribuite înregistrate la Agenția Achiziții Publice.

În cadrul ședinței, Valeriu Ciorba, monitor la Părinții Solidari, a prezentat ciorna unui apel public al societății civile cu referire la achizițiile publice de valoare mică. Potrivit lui Valeriu Ciorba, legislativ nu este nicăieri stipulat că anume contractele de la 150 de mii la 350 de mii, care se petrec prin Mtender, trebuie să fie publicate obligatoriu undeva. Astfel, se solicită să fie făcute anumite intervenții în hotărârea Guvernului care reglementează aceste proceduri, ca și acele contracte care se petrec în Mtender, și care ar fi transparente, să fie publicate și să ajungă în spațiul public.

[Coaliția de Monitorizare a Achizițiilor Publice](#) este creată la inițiativa [IDIS „Viitorul”](#), în cadrul proiectului „[Consolidarea integrității în achizițiile publice](#)”, implementat în parteneriat cu [Parteneriat pentru Transparență din SUA](#). Coaliția urmărește susținerea reformelor în domeniul achizițiilor publice în Republica Moldova. Din Coaliție fac parte peste 20 de organizații ale societății civile, jurnaliști de investigație, experți și monitori independenți din Republica Moldova. Până acum au avut loc trei ședințe, unde au fost abordate mai multe subiecte și probleme de actualitate din domeniul achizițiilor publice.

Autor: Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”

LEGE NOUĂ PENTRU ACHIZIȚIILE PUBLICE ÎN DOMENIUL APĂRĂRII ȘI SECURITĂȚII

» Autoritățile Republicii Moldova își doresc un cadru normativ pertinent achizițiilor publice în domeniul apărării și al securității. Un [proiect de lege privind procedurile de atribuire a anumitor contracte de lucrări, de furnizare de bunuri și de prestare a serviciilor de către autoritățile sau entitățile contractante în domeniile apărării și securității](#) a fost elaborat de către Ministerul Finanțelor și cel al Apărării și a fost supus consultărilor publice.

În [Nota informativă](#) a proiectului este menționat faptul că proiectul este elaborat în conformitate cu [Planul național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană \(UE\) pentru anii 2024-2027](#) pentru a reglementa mecanismul de organizare și desfășurare a achizițiilor publice în domeniile apărării și securității. De asemenea, se menționează că în urma evaluării performanței Republicii Moldova în administrația publică în conformitate cu „Principiile Administrației Publice” ale SIGMA, experții SIGMA au constatat că Republica Moldova nu a realizat progrese în ceea ce privește transpunerea Directivei UE privind achizițiile publice în domeniul apărării și securității. Astfel, a apărut necesitatea elaborării unui proiect de lege privind achizițiile publice în domeniul apărării și securității, aliniat la Directiva UE privind achizițiile publice în domeniul apărării și securității.

„Achizițiile în domeniul apărării și securității prezintă caracteristici specifice și nu pot fi organizate în conformitate cu cadrul normativ general. La moment achizițiile în domeniul apărării și securității sunt organizate prin prisma excepțiilor

Foto: Flickr.com / MD National Army

aprobate în art. 5 lit. (l) și (i) al Legii nr. 131/2015 și art. 66 din Legea nr. 181/2014. Cadrul legislativ actual nu reglementează expres modalitatea de achiziție în domeniul de apărare și securitate, ceea ce lasă loc de interpretări și ambiguități în gestionarea acestui sector”, se specifică în Nota informativă.

De asemenea, este menționat și faptul că multe țări producătoare impun anumite restricții în ceea ce privește autorizarea exporturilor, impun anumite proceduri specifice (de ex. achitarea în avans până la începerea producției, durata medie de producție, controlul utilizatorului final, reguli specifice privind achiziția serviciilor de întreținere și instruire etc.). „Toate aceste aspecte fac imposibilă achiziția bunurilor și serviciilor din domeniul apărării și securității prin proceduri clasice de achiziții, acestea la rândul lor impun aprobarea unor reguli speciale”, se spune în Nota informativă.

Autor: Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”

AGENȚIA ACHIZIȚII PUBLICE, REORGANIZATĂ ȘI INVESTITĂ CU NOI ATRIBUȚII

» Agenția Achiziții Publice (AAP) din Republica Moldova va fi reorganizată pentru a fi sporită calitatea procesului de achiziții publice. Guvernul a aprobat la sfârșitul lunii ianuarie, [noul regulament](#) cu privire la organizarea și funcționarea instituției, care prevede mai multe modificări ce țin de structură, organigramă, atribuții și efectivul-limită, care se mărește cu 7 unitți și va fi de 32 unități și pentru care sunt necesare 2,2 milioane de lei.

Documentul mai reglementează misiunea, domeniile de activitate și funcțiile de bază ale Agenției. Necesitatea reorganizării este argumentată de stabilirea noilor atribuții în domeniul achizițiilor sectoriale și achizițiilor de valoare mică. Conform Regulamentului recent aprobat, Agenția va îndeplini patru funcții principale: implementarea politicilor și actelor normative în materie de achiziții publice/sectoriale; elaborarea propunerilor de modificare a legislației din domeniu; monitorizarea și evaluarea funcționării sistemului de achiziții publice/sectoriale; și consolidarea capacităților autorităților/entităților contractante și ale operatorilor economici.

În scopul realizării funcțiilor respective, Agenția va îndeplini o serie de atribuții atât în domeniul achizițiilor publice, cât și cele sectoriale, printre care: elaborarea propunerilor legislative, monitorizarea conformității achizițiilor, inclusiv cele de valoare mică, din punctul de vedere al regularității și calității, în baza indicatorilor de risc; sesizarea autorităților competente în cazul identificării

ilegalităților, riscurilor de practici anticoncurențiale sau acțiuni de corupție, elaborarea trimestrială și a anuală a analizelor statistice, inclusiv pentru achizițiile de valoare mică. Regulamentul stabilește și atribuția Agenției de a constata săvârșirea contravențiilor, aplicând, după caz, sancțiuni în conformitate cu prevederile Codului contravențional, care actualmente nu este aplicată.

Totodată, Agenția elabora anual programul național de instruire destinat autorităților/entităților contractante și operatorilor economici și va dezvoltă programe de profesionalizare și instruire continuă pentru specialiștii în achiziții publice/sectoriale. O nouă atribuție cu care este investită Agenția se referă la realizarea activităților privind certificarea specialiștilor în domeniul achizițiilor publice/sectoriale. De subliniat că certificarea în domeniul achizițiilor este un mecanism recent reglementat și urmează a fi pus în aplicare de către autorități.

Autor: Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”

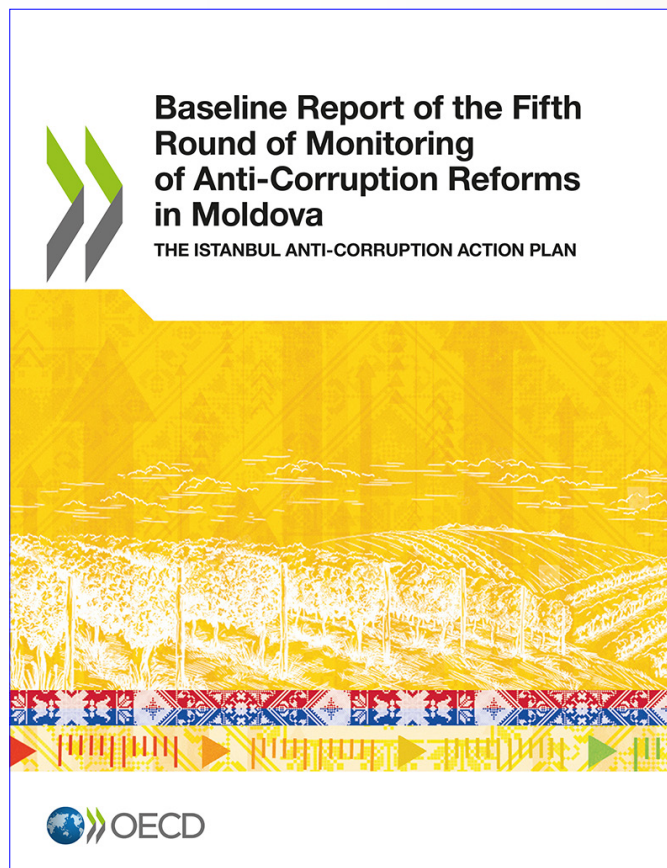
Foto: jcomp on Freepik

INTEGRITATEA ACHIZIȚIILOR PUBLICE EVALUATĂ CU 30,3 PUNCTE DIN 100 ÎN RAPORTUL OECD

» Integritatea achizițiilor publice a fost evaluată cu scorul de 30,3 (nivel performanță C- mediu) puncte din 100, conform [raportului](#) de referință al celei de-a cincea runde de monitorizare a reformelor anticorupție din Republica Moldova.

Raportul cuprinde evaluarea practicilor și reformelor anticorupție în Republicii Moldova în raport cu un set de indicatori, și elemente, în nouă domenii care se concentrează pe politicile anticorupție, prevenirea corupției și aplicarea legii. Raportul evaluează eforturile Republicii Moldova de a dezvolta instituții anticorupție, măsurile de detectare, investigare și urmărire penală a cazurilor de corupție și identifică direcții de îmbunătățire a situației.

Nivelul de performanță al integrității achizițiilor publice a fost stabilit în baza a patru indicatori (a câte 25 de puncte pentru fiecare indicator): sistem cuprinzător de achiziții publice, care a obținut un scor de 6 puncte din 25; sistem competitiv de achiziții publice a fost evaluat cu 14 puncte din 25; sancționarea încălcărilor – 7 puncte din 25; și transparența achizițiilor publice – 4 puncte din 25.

La fel, se spune că prevederile privind excluderea obligatorie de la achizițiile publice a persoanelor fizice și juridice condamnate pentru corupție nu sunt aplicate în practică.

De asemenea, este menționat că platforma națională de achiziții electronice MTender, nu acoperă toate metodele de achiziție disponibile conform legii, în timp ce publicarea centralizată a datelor actualizate privind achizițiile rămâne o provocare și majoritatea informațiilor nu sunt publicate într-un format deschis care să poată fi citit automat (*machine readable*).

Organizațiile societății civile din Republica Moldova, participante la elaborarea raportului, au exprimat o serie de preocupări cu privire la riscurile legate de corupție în sistemul moldovenesc de achiziții publice. Preocupările se concentrează pe:

- **ACOPERIREA INCOMPLETĂ** a metodelor de achiziție în Mtender;
- **REGLEMENTĂRI LIMITATE** și lipsa unui control eficient a achizițiilor de utilități, reglementate de legea cu privire la achizițiile de utilități, în întreprinderile de stat, în special de întreprinderile municipale;
- **PLANIFICAREA DEFECTUOASĂ** cu publicări întârziate și modificări frecvente;
- **UTILIZAREA SPECIFICAȚIILOR VIZATE** și a cerințelor care trebuie îndeplinite de către un singur participant specific, sub umbrela proceselor competitive;
- **UTILIZAREA CERINȚELOR INCOMPLETE** și a criteriilor de evaluare ambigue; utilizarea unui timp foarte scurt pentru pregătirea propunerilor; nerespectarea calificării participanților;
- **LIPSA TRANSPARENȚEI** și a controlului insuficient asupra implementării contractului, cu creșteri frecvente ale prețurilor contractuale;
- **LIPSA PUBLICĂRII LA TIMP** a informațiilor de excludere.

Figure 5.1. Performance level for Integrity in Public Procurement is average.

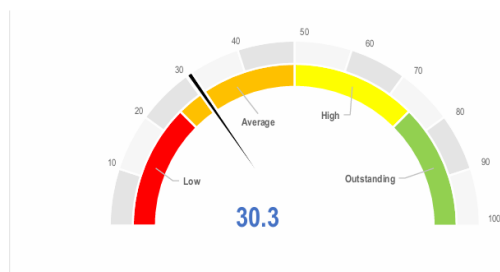
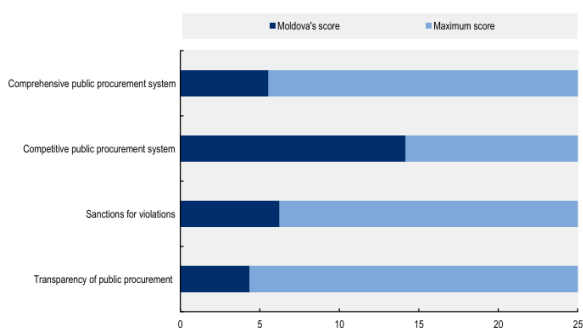

Figure 5.2. Performance level for Integrity in Public Procurement by indicators.

Potrivit raportului, Republica Moldova a implementat diverse măsuri de combatere a corupției în achizițiile publice. Cu toate acestea, există lacune în ceea ce privește aplicarea sancțiunilor pentru încălcarea regulilor privind conflictele de interese.

Autor: Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”

ȘTEGULEȚE ROȘII ÎN ACHIZIȚIILE DESFĂȘURATE DE „CHIȘINĂU-GAZ” SRL

» În spațiul public au fost mediatizate suspiciuni privind corectitudinea procedurilor de achiziție desfășurate de companiile în care SA „Moldovagaz” deține pachetul majoritar de acțiuni. În activitatea de monitorizare, la fel, am analizat mai multe proceduri de achiziție desfășurate de cea mai mare dintre aceste companii – „Chișinău-gaz” SRL. Drept urmare, am identificat o serie de stegulețe roșii, care vorbesc despre limitarea concurenței și posibila favorizare a unor operatori economici, expuse în cele ce urmează.

SPECIFICAȚIILE TEHNICE NU PREVĂD STANDARDELE CĂRORA TREBUIE SĂ LE CORESPUNDĂ BUNURILE

Drept exemplu în acest sens servește procedura de achiziție a vopselelor și lacurilor, nr. ocds-b3wdp1-MD-1701432214880. În procedura de achiziție menționată, SRL „Chișinău-Gaz” și-a propus să achiziționeze vopsele și lacuri cu valoarea estimată de peste 6 milioane lei fără TVA. În anunțul de participare și în caietul de sarcini nu se specifică standardele de referință cărora trebuie să le corespundă produsele achiziționate, deși se prevede prezentarea obligatorie a certificatelor de conformitate. Sunt însă enumerate actele normative ale RM cărora trebuie să le corespundă produsele, inclusiv limita maximă de compuși organici volatili. Aceste circumstanțe au fost detaliate în articolul Încălcări la achizițiile sectoriale de vopsele, publicat pe <https://revizia.md/ro/incalcari-la-achizitiile-sectoriale-de-vopsele/>.

SPECIFICAȚII TEHNICE RESTRICTIVE

În procedura de achiziție a lucrărilor de construcție a gazoductului de presiune medie (inelare) or. Aeroport, nr. ocds-b3wdp1-MD-1707492498677, „Chișinău-Gaz” SRL a prevăzut în anunțul de participare **cerința prezentării certificatelor de calitate pentru unele materiale folosite la lucrări odată cu depunerea ofertelor**. Această cerință a fost

contestată de „Polimer Gaz Construcții” SRL, care a invocat că certificatele de calitate pentru produs sunt perfectate doar după producerea bunului, nu înainte, respectiv această cerință ar fi îndreptată spre crearea de obstacole ofertanților. ANSC a reținut că, „dacă un certificat de conformitate, în sensul Legii nr. 235/2011, reprezintă document care atestă că un produs identificat corespunzător a fost supus procedurilor de evaluare a conformității și că, la momentul evaluării, produsul este conform cerințelor specificate aplicabile, un certificat de calitate reprezintă mai mult o declarație a producătorului prin care declară că produsul satisface cerințele clientului și, după cum invocă și contestatorul, certificatele de calitate sunt eliberate de către producător la etapa de livrare a produselor, ceea ce indirect ar impune ofertanții, fie să achiziționeze un anumit lot de produse în perioada de pregătire a ofertei, fie să prezinte formal certificate de calitate de la produse achiziționate în trecut.” Astfel, ANSC a admis contestația și a dispus revizuirea documentației de atribuire sub acest aspect.

O altă cerință restrictivă din anunțul de participare, care nu a fost însă contestată, este obligația de a inspecta terenul pentru lucrări și împrejurimile acestuia pentru a evalua, pe propria răspundere, cheltuielile și riscurile, factorii necesari pentru pregătirea ofertei sale și semnarea contractului. Îndeplinirea acestei

cerințe se confirmă prin prezentarea Certificatului eliberat de beneficiar. Deși inspectarea terenului trebuie să fie o recomandare, considerăm că aceasta nu poate fi o cerință obligatorie. În acest caz, nu putem exclude situația în care entitatea contractantă s-ar eschiva de la prezentarea șantierului sau oferirea certificatului de vizită unui anumit operator economic, punându-l în situația de a nu mai putea participa la licitație. Un operator economic a solicitat o clarificare la acest aspect, propunând anunțarea unor date, cu timpul exact când se pot efectua vizitele. Entitatea s-a eschivat de la răspuns, înserând un articol din lege ce se referă la regulile aplicabile comunicării.

Cerința restrictivă privind **prezentarea certificatelor de calitate la depunerea ofertelor** o întâlnim și într-o altă procedură de achiziție, pentru achiziția de lucrări de construcție a gazoductului de presiune medie (inelare) com. Stăuceni în direcția s. Pașcani, mun. Chișinău, nr. [ocds-b3wdp1-MD-1671203890728](#). Și în acest caz, este indicat că ofertantul este obligat să facă cunoștință cu obiectul și să elaboreze oferta în modul stabil, fără a se preciza dacă entitatea eliberează certificate care ar confirma vizita la șantier.

Într-o altă procedură de achiziție, ce se referă la achiziționarea licențelor Oracle Database și licențe Oracle Weblogic, nr. [ocds-b3wdp1-MD-1685346158290](#), entitatea contractantă a inclus **cerința ca ofertanții să fie parteneri autorizați Oracle în vânzarea produselor pe sectorul public, precum și să aibă minimum trei contracte de acest gen în portofoliu**. Aceste condiții au cauzat nemulțumirea unor operatori economici, care au acuzat „Chișinău-gaz” SRL de denaturare a concurenței, în condițiile în care entitatea contractantă nu este o întreprindere a sectorului public. „Chișinău-gaz” SRL a răspuns că bunurile și serviciile se achiziționează pentru grupul de companii Moldovagaz, din care face parte și SA „Moldovagaz”. Aceste detalii nu se regăsesc în anunțul de participare sau în caietul de sarcini.

Inițial, oferta cu cel mai mic preț, depusă de „BTS PRO” SRL, a fost respinsă, inclusiv din considerentul că acest operator economic nu ar fi partener autorizat Oracle în vânzarea produselor pe sectorul public, fiind desemnată câștigătoare oferta depusă de „S&T Mold” (fosta „Bass Systems” SRL). După examinarea unei contestații depusă de „BTS PRO” SRL, care a scos la iveală faptul că și acest operator economic deține acte ce ar confirma inclusiv această calitate, contractul a fost atribuit „BTS PRO” SRL.

În procedura de achiziție a unui excavator și unui miniexcavator, nr. [ocds-b3wdp1-MD-1673252235342](#), entitatea contractantă a stabilit **parametri exacti pentru miniexcavator, care corespundeau unui anumit model**. În caietul de sarcini s-a stabilit exact gabaritul pe care trebuie să-l aibă miniexcavatorul, și anume 3,86m x 0,98m x 2,32 m, iar alte dimensiuni au fost stabilite în mm: adâncimea de săpare – 2570 mm, raza de săpare – 3981 mm, și înălțimea de descărcare – 2630 mm. Mai mult, miniexcavatorul respectiv a fost inclus în același lot cu un alt excavator, ceea ce limitează și mai mult concurența.

	MINIEXCAVATOR
Tipul caroseriei	MINIEXCAVATOR
Dimensiuni:	
- Gabarituri:	3.86 m × 0.98 m × 2.32 m
- Adâncimea de săpare:	2 570 mm
- Raza de săpare:	3 981 mm
- Înălțimea de descărcare:	2 630 mm
Greutatea operațională maximă (kg)	1 943 kg
Puterea Motorului (CP)	16,3 CP / 12 kWt
Combustibil:	Motorină
	EURO 5
Lățimea șenile:	230 mm
Șenile:	Cauciuc
Cabina:	Tip închis cu încălzire
Încălzitor autonom:	+
Scaun pneumatic:	+
Cupa de săpat 30 cm:	+
Cupa de săpat 40 cm:	+
Cupa de săpat 60 cm:	+
Cupa taluz 1 metru:	+
Lamă față 980 mm:	+
Sistem hidraulic pentru ciocan:	+
Stare tehnica	NOU
Anul producerii (NOU)	Nu mai vechi decit 2022

După observația unui operator economic în secțiunea „clarificări”, parametrii pentru miniexcavator au fost actualizați, fiind lăsate de

fapt exact aceleași dimensiuni menționate, dar cu specificația că acești parametri sunt minimi. Aceste modificări nu schimbă esența. Din oferta câștigătoare, observăm că dimensiunile propuse sunt identice cu cele din caietul de sarcini al entității contractante.

2	"MINIEXCAVATOR" TOR"	1 buc		Descriere în documentația de atribuire Minieexcavator Dimensiuni: L/l/h 3860 mm × 980 mm × 2320 mm *Adâncimea de săpare: 2570 mm *Raza de săpare: 3981 mm *Înălțimea de descărcare: 2630 mm *Puterea Motorului (CP): 16,3 CP / 12 kWt *Combustibil: Motorină *Lățimea senile: 230 mm	Marcă Britanie	JCB
				*Senile: Cauciuc *Cabina: Tip închis cu încălzire *Încălzitor autonom *Scaun pneumatic *Cupa de săpat 30 cm *Cupa de săpat 40 cm *Cupa de săpat 60 cm *Cupa taluz 1 metru *Lamă față 980 mm *Sistem hidraulic pentru ciocan *Stare tehnică: NOU *Anul producerii 2022		

Semnat: Numele, Prenumele: Gheorghiev Veaceslav
 În calitate de: Director
 Ofertant: Omega Trade SRL
 Adresa: MD-2039 str. Calea Orheiului 112, or. Chișinău.
 Data 10.02.2023

Contractul de achiziție a fost atribuit operatorului economic „Omega Trade” SRL. Același operator economic a mai vândut entității contractante un excavator și în anul 2022, în rezultatul procedurii de licitație nr. [ocds-b3wdp1-MD1651046537639](#), potrivit [Raportului privind executarea contractelor de achiziții sectoriale pentru anul 2022](#).

Un alt posibil caz de specificații restrictive am identificat în procedura de achiziție a contoarelor de uz casnic, nr. [ocds-b3wdp1-MD-1701433884573](#). În anunțul de participare s-a solicitat **experiență de livrări similare (livrare de bunuri: contoare, mijloace de măsurare legală sau alte bunuri din categoria obiectului achiziției)**. Ofertantul sau membrii asocierii urmau să demonstreze că au executat un contract de livrări de bunuri similare: contoare, mijloace de măsurare legală sau alte bunuri din categoria obiectului achiziției, cel puțin egal cu 75% din valoarea viitorului contract sau valoarea cumulată a tuturor contractelor

executate în ultimul an de activitate să fie egală sau mai mare decât valoarea viitorului contract. Cerințele privind experiența similară, care descriu atât de specific bunurile ce trebuiau să fie livrate de ofertant și valoarea minimă a contractelor respective permit unui număr foarte restrâns de operatori economici să participe la aceste licitații. Puțin entități desfășoară licitații pentru procurarea de contoare, în special de așa amloare. Respectiv, atunci când condițiile privind experiența similară sunt atât de restrictive, pot depune oferte în general aceeași operatori economici care au livrat entității contractante bunuri similare în anii precedenți. Contractul de achiziție a fost atribuit companiei „Orion-GS” SRL, care a obținut un alt contract de peste 36 milioane lei, fără TVA, la începutul anului 2023, în rezultatul procedurii de licitație nr. [ocds-b3wdp1-MD-1673613150942](#).

DECLARAȚIE privind lista principalelor livrări/prestări efectuate în ultimii 3 ani de activitate						
Nr d/o	Obiectul contractului	Denumirea/numele beneficiarului/Adresa	Calitatea Furnizorului/Prestatorului ¹⁾	Prețul contractului/ valoarea bunurilor/serviciilor or livrate/prestate	Cantitatea (buc., km., serv.: ș.a.)	Perioada de livrare/prestare (luni)
1	Contoare de uz casnic	S.C. MULTIENERGO S.R.L. 2020	Contract unic	2006.4 mii euro	60793 buc.	7 luni
2	Contoare de uz casnic	S.C. MULTIENERGO S.R.L. 2021	Contract unic	1852.1 mii euro	56219 buc.	7 luni
3	Contoare de uz casnic	S.C. MULTIENERGO S.R.L. 2022	Contract unic	2015.8 mii euro	55397 buc.	7 luni
4	Contoare de uz casnic	ООО «Тираспольтрансгаз -Приднестровье» 2020	Contract unic	35.5 mii euro	1024 buc.	5 luni
5	Contoare de uz casnic	ООО «Тираспольтрансгаз -Приднестровье» 2021	Contract unic	98.6 mii euro	1654 buc.	5 luni
6	Contoare de uz casnic	ООО «Тираспольтрансгаз -Приднестровье» 2022	Contract unic	93.1 mii euro	1414 buc.	5 luni
7	Contoare de uz casnic	ROTALIN GAZ TRADING S.R.L. 2022	Contract unic	955.1 mii lei	930 buc.	3 luni

¹⁾ Se precizează calitatea în care s-a participat la îndeplinirea contractului, care poate fi de: contractant unic sau lider de asociație; contractant asociat; subcontractant.

Semnat: Nume: Ceh Lumen
 Funcția în cadrul firmei: director general
 Denumirea firmei: ORION-GS SRL

Din declarația cu privire la livrările similare, aflăm că, în ultimii 3 ani, același operator economic a livrat contoare de aproape 6 milioane de Euro companiei SC „Multienergo” SRL. În anul 2022, „Orion-GS” SRL a livrat 55397 de contoare de uz casnic către SC „Multienergo” SRL, la prețul de 2 015 800 Euro. Acesta este exact numărul de contoare pe care le-a procurat „Chișinău-gaz” SRL de la SC „Multienergo” SRL în anul 2022,

la prețul de 53 531 555,05 MDL cu TVA, după cum aflăm din [Raportul pentru monitorizarea contractelor de achiziții sectoriale ale „Chișinău-gaz” SRL pentru anul 2022.](#)

LIPSA LOTIZĂRII

În cadrul mai multor proceduri de achiziție, „Chișinău-Gaz” SRL include un număr mare de poziții în același lot. Astfel, fiecare operator economic care dorește să participe la o procedură de achiziție ar trebui să poată satisface toate pozițiile incluse în lot. Această practică a entității contractante a nemulțumit unii operatori economici, care au acuzat entitatea contractantă că ar limita concurența. În procedura de achiziție a nodurilor de fixare, nr. [ocds-b3wdp1-MD-1703844416707](#), entitatea contractantă a inclus 12 poziții într-un singur lot.

8. Cumpărătorul invită operatorii economici interesați, care îi pot satisface necesitățile, să participe la procedura de achiziție privind livrarea/prestarea/executarea următoarelor bunuri /servicii/lucrări:					
Nr. d/o	Cod CPV	Denumirea bunurilor solicitate	Unitate de măsură	Cantitatea	Specificarea tehnică deplină solicitată, Standarde de referință
1	44523200-4	Nod de fixare D 15 (Узел крепления газового счетчика Д15)	buc. (set)	490	Conform documentației de atribuire (caietului de sarcini)
2	44523200-4	Nod de fixare D 20 (Узел крепления газового счетчика Д20)	buc. (set)	1 132	Conform documentației de atribuire (caietului de sarcini)
3	44523200-4	Nod de fixare D 25 (Узел крепления газового счетчика Д25)	buc. (set)	13 761	Conform documentației de atribuire (caietului de sarcini)
4	44523200-4	Nod de fixare D 32 (Узел крепления газового счетчика Д32)	buc. (set)	2	Conform documentației de atribuire (caietului de sarcini)
5	44523200-4	Nod de fixare D 40 (Узел крепления газового счетчика Д40)	buc. (set)	2	Conform documentației de atribuire (caietului de sarcini)
6	44523200-4	Garnitură D 15 (Прокладка резиновая Д15)	buc.	69 279	Conform documentației de atribuire (caietului de sarcini)
7	44523200-4	Garnitură D 20 (Прокладка резиновая Д20)	buc.	75 653	Conform documentației de atribuire (caietului de sarcini)
8	44523200-4	Garnitură D 25 (Прокладка резиновая Д25)	buc.	155 624	Conform documentației de atribuire (caietului de sarcini)
9	44523200-4	Garnitură D 32 (Прокладка резиновая Д32)	buc.	1 828	Conform documentației de atribuire (caietului de sarcini)
10	44523200-4	Garnitură D 40 (Прокладка резиновая Д40)	buc.	1 940	Conform documentației de atribuire (caietului de sarcini)
11	44523200-4	Garnitură D 50 (Прокладка резиновая Д50)	buc.	1 302	Conform documentației de atribuire (caietului de sarcini)
12	44523200-4	Garnitură D 76 (Прокладка резиновая Д76)	buc.	632	Conform documentației de atribuire (caietului de sarcini)
Valoarea estimativă totală (lei fără TVA): 4 136 276,00 MDL					

În secțiunea „clarificări” au fost înaintate pretenții cu privire la acest aspect, un operator economic solicitând evaluarea per poziții, pentru a nu favoriza o anumită companie.

Într-o altă procedură de achiziție a dispozitivelor pentru căutarea scurgerilor de gaz, nr. [ocds-](#)

[b3wdp1-MD-1672068092615](#), entitatea contractantă a inclus 13 poziții într-un singur lot.

8. Cumpărătorul invită operatorii economici interesați, care îi pot satisface necesitățile, să participe la procedura de achiziție privind livrarea/prestarea/executarea următoarelor bunuri /servicii/lucrări:					
Nr. d/o	Cod CPV	Denumirea bunurilor solicitate	Unitate de măsură	Cantitatea	Specificarea tehnică deplină solicitată, Standarde de referință
1	38431100-6 38543000-3	Echiptament de gasire a conductelor de gaz subterane din otel marca "AHHH"	buc	2	Echiptament de gasire a conductelor de gaz subterane din otel marca "AHHH"
2	38431100-6 38543000-3	Echiptament de gasire a conductelor de gaz subterane din otel marca "Progress-3"	buc	2	Echiptament de gasire a conductelor de gaz subterane din otel marca "Progress-3"
3	38431100-6 38543000-3	Manometru electronic FD09	buc	24	Manometru electronic FD09
4	38431100-6 38543000-3	Aparat multifunctional de masurare a gazelor VARIOTEC 460 EX	buc	1	Manometru care arata clasa de precizie 2.0 cu gradarea 0..0,4 Mpa
5	38431100-6 38543000-3	Dispozitiv de masurare a rezistentei IC- 4107	buc	3	Dispozitiv de masurare a rezistentei IC- 4107
6	38431100-6 38543000-3	Dispozitiv de masurare a rezistentei IC-20/1	buc	1	Dispozitiv de masurare a rezistentei IC- 20/1
7	38431100-6 38543000-3	Manometru digital diferential Testo 510	buc	4	Manometru digital diferential Testo 510
8	38431100-6 38543000-3	Detector de scurgeri de gaze Inspectra Laser	buc	2	Detector de scurgeri de gaze Inspectra Laser
9	38431100-6 38543000-3	Detector de scurgi de gaze "Bapra 5-03"	buc	2	Detector de scurgi de gaze "Bapra 5-03"
10	38431100-6 38543000-3	Manometru electronic 3 kg/cm2	buc	11	Manometru electronic 3 kg/cm2
11	38431100-6 38543000-3	Detector de scurgi de gaze TGM-3	buc	44	Detector de scurgi de gaze TGM-3
12	38431100-6 38543000-3	Detector de gaze SNOOPER mini	buc	68	Detector de gaze SNOOPER mini
13	38431100-6 38543000-3	Detector de gaze "ФИ11,2"	buc	13	Detector de gaze "ФИ11,2"
Valoarea estimativă totală (lei fără TVA): 3 678 391,67					

Și în acest caz, lipsa lotizării a făcut obiectul unor solicitări de clarificare în sistemul MTender. Un operator economic a întrebat dacă ar fi permisă participarea la competiție pentru un singur produs, iar nu pentru toate pozițiile. I s-a răspuns că procedura în cauză este desfășurată într-un singur lot integrat. Un alt operator economic a solicitat evitarea restricționării vădite a participării operatorilor economici prin anularea procedurii în desfășurare și inițierea alteia, cu respectarea principiului împărțirii pe loturi. Nu au fost depuse contestații asupra documentației de atribuire pe acest aspect. Ulterior, a fost încheiat un acord adițional de modificare a bunurilor din contract, iar altele de prelungire a termenului de livrare. Termenul de livrare a fost prelungit de la 120 zile la 240 de zile. Aceste circumstanțe puteau să nu apară dacă entitatea contractantă ar fi împărțit achiziția pe loturi, astfel lăsând posibilitatea și altor operatori economici să depună oferte pe care și le-ar fi putut onora.

Chiar și în cazul achiziției de computere și tehnică de birou, nr. [ocds-b3wdp1-MD-1703842634584](#), entitatea a procurat bunurile pe **9 poziții diferite, incluse într-un singur lot**, deși divizarea pe loturi ar fi permis lărgirea concurenței.

8. Cumpărătorul invită operatorii economici interesați, care îi pot satisface necesitățile, să participe la procedura de achiziție privind livrarea/prestarea/executarea următoarelor bunuri/servicii/lucrări:					
Nr. d/o	COD CPV	Denumirea bunurilor solicitate	Unitate de măsură	Cantitate	Specificarea tehnică deplină solicitată, Standarde de referință
1	30141200-1	Unitate multifuncțională (MFU A4)	buc.	45	descrișă în documentația de atribuire (caiet de sarcini)
2	30141200-1	Calculator (All-in-One) - 1	buc.	123	descrișă în documentația de atribuire (caiet de sarcini)
3	30141200-1	Notebook	buc.	10	descrișă în documentația de atribuire (caiet de sarcini)
4	30141200-1	Unitate multifuncțională (MFU A4) laser color	buc.	2	descrișă în documentația de atribuire (caiet de sarcini)
5	30141200-1	Unitate multifuncțională (MFU A3) Canon	buc.	1	descrișă în documentația de atribuire (caiet de sarcini)
6	30141200-1	Calculator (All-in-One) - 2	buc.	1	descrișă în documentația de atribuire (caiet de sarcini)
7	30141200-1	Scanner (A4)	buc.	2	descrișă în documentația de atribuire (caiet de sarcini)
8	30141200-1	Printer (A4)	buc.	16	descrișă în documentația de atribuire (caiet de sarcini)
9	30141200-1	Planset	buc.	3	descrișă în documentația de atribuire (caiet de sarcini)
Valoarea estimativă totală, lei fără TVA:					2 611 250,00 MDL

Un operator economic a atras atenția entității contractante că lotizarea ar avea ca efecte obținerea unor oferte mai avantajoase. Entitatea contractantă a răspuns că are dreptul să nu lotizeze, fără a justifica decizia sa. Considerăm că o asemenea abordare denotă rea-credință din partea entității contractante, precum și posibilă favorizare a unor operatori economici. Contractul a fost atribuit unicului ofertant – „BTS Pro” SRL. Situația este similară și pentru o altă procedură de achiziție de computere și tehnică de birou, cu nr. [ocds-b3wdp1-MD-1672326028356](#). Și în acest caz, contractul, conținând nouă poziții diferite, a fost atribuit aceluiași operator economic – „BTS Pro” SRL.

Și în cadrul procedurii de achiziție de servicii de curățenie, nr. [ocds-b3wdp1-MD-1701430918640](#), **s-au inclus într-un singur lot serviciile de curățenie ce urmau a fi prestate în 22 de locații diferite.** Nicio companie mică nu ar fi putut obține un astfel de contract, de unde reiese limitarea concurenței în favoarea unei companii mari. Contractul a fost atribuit singurului ofertant – „Proterra Grup” SRL. Același operator economic obținuse un contract de achiziție de servicii de curățenie și la începutul anului 2023, în rezultatul licitației repetate nr. [ocds-b3wdp1-MD-1675841854065](#).

DESEMNAȚIA CÂȘTIGĂTOARE A UNEI OFERTE NECONFORME/FAVORIZAREA UNOR OPERATORI ECONOMICI CARE AU DEPUȘ OFERTE NECONFORME

În procedura de achiziționare a țevii de oțel, nr.

[ocds-b3wdp1-MD-1701412139866](#), „Chișinău-gaz” SRL și-a propus să achiziționeze 26 de poziții diferite de țevă. La pct. 14 din anunțul de participare, care se referă la posibilitatea unui operator economic de a depune oferta pe loturi, entitatea a indicat „se aplică”. Cu toate acestea, cele 26 de poziții sunt introduse în sistemul Mtender ca și un singur lot. Evaluarea ofertelor a fost realizată ca și pentru un singur lot cu 26 de poziții, fiind desemnată câștigătoare oferta depusă de „Metalica-Zuev” SRL. Operatorul economic „Santarm” SRL a depus o contestație, argumentând că nu toate pozițiile ofertate de „Metalica-Zuev” SRL ar corespunde specificației tehnice ce se referă la grosimea metalului. Entitatea contractantă a răspuns că abaterile din oferta câștigătoare nu afectează esența deciziei luate de grupul de lucru.

La etapa de examinare a contestației, ANSC a constatat că „SRL „Chișinău Gaz” nu a efectuat evaluarea ofertelor conform propriilor instrucțiuni din documentația de atribuire și, respectiv, **nu a atribuit contractele pentru fiecare lot în parte care să întrunească criteriul de atribuire prestabilit, inclusiv cerințele tehnice solicitate în documentația de atribuire.** Prin urmare, Agenția consideră pasibilă admiterea pretenției contestatorului prin care susține că „compania Santarm SRL a oferit cel mai mic pret la marfa solicitată, și care corespunde caracteristicilor tehnice solicitate în cadrul licitației respective.”, or pentru anumite loturi, inclusiv lotul nr. 2 și lotul nr. 25, „Santarm” SRL a oferit prețuri mai mici pentru produsele ce fac obiectul procedurii, decât prețurile propuse de ofertantul declarat câștigător”. Cu referire la acceptarea de către entitate a grosimii diferite a metalului față de specificația tehnică, ANSC a apreciat că **„acceptarea unor produse cu specificații diferite reprezintă o acțiune contrară principiilor reglementate la art. 28 din Legea nr. 74/2020, conform căruia entitățile contractante îi tratează pe operatorii economici în mod egal, fără discriminare și acționează într-un mod transparent și proporțional”.**

ANSC a admis contestația și a dispus reevaluarea ofertelor. Totuși „Chișinău-Gaz” SRL a dispus

[anularea procedurii](#) din considerentul că ar fi fost admisă o eroare când s-a indicat atribuirea contractelor pe loturi.

În procedura de licitație privind „Achiziționarea echipamentelor de protecție, a hainelor și încălțămintei speciale”, nr. [ocds-b3wdp1-MD-1701436760452](#), toate cele trei loturi au fost atribuite operatorului economic „Absolutely Safety” SRL. Operatorul economic „Universcom” SRL a depus o contestație în privința a două loturi, argumentând că ofertele desemnate câștigătoare ar fi neconforme. ANSC a admis parțial contestația și a dispus reevaluarea ofertei „Absolutely Safety” SRL, din considerentul că acest operator economic nu a prezentat certificate de conformitate/calitate conform cerințelor din documentația de atribuire. Entitatea contractantă a reevaluat ofertele și a atribuit repetat contractele „Absolutely Safety” SRL. O nouă contestație se află în proces de examinare la ANSC.

Un alt aspect invocat de contestator este faptul că întreprinderea „Absolutely Safety” SRL a fost fondată de conducătorul unei alte companii aflate în lista de interdicție – „Soling” SA. Operatorul economic SA „Soling” a fost inclus în lista de interdicție gestionată de Agenția Achiziții Publice ca urmare a prezentării actelor false într-o procedură de achiziție desfășurată de Agenția Asigurare Resurse și Administrare Patrimoniu a Ministerului Apărării în anul 2021. Totuși, bunurile produse de SA „Soling” continuă să fie achiziționate de autoritățile contractante și de entitățile contractante în cadrul licitațiilor desfășurate din bani publici. Doar că la licitații participă o companie afiliată – SRL „Absolutely Safety”, înregistrată de administratorul SA „Soling”, Dubic Ruslan, la data de 10.07.2013. Actualmente, administrator și unic fondator al acestei întreprinderi este Dubic Vera. ANSC nu a admis aceste pretenții din considerentul că, pe de o parte, întreprindere „Absolutely Safety” SRL nu are la moment ca asociați/conducători persoane care sunt asociați/conducători în cadrul SA „Soling”. Pe de altă parte, excluderea operatorilor aflați în lista de interdicție este opțională în cazul achizițiilor sectoriale.

EVALUAREA NECONFORMĂ A OFERTELOR/RESPINGEREA NEÎNTEMEIATĂ A UNEI OFERTE

În procedura de achiziție a serviciilor de verificare metrologică a mijloacelor de măsurare legală, nr. [ocds-b3wdp1-MD-1701785346869](#), „Chișinău-Gaz” SRL a respins ofertantul Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare” pentru că nu ar fi prezentat unele documente, neprevăzute în documentația de atribuire. Aceste circumstanțe au determinat ofertantul Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare” să depună o contestație la ANSC pentru loturile 2 și 4.

Documentele neprevăzute în documentația de atribuire, dar în temeiul cărora entitatea a respins acest ofertant au fost următoarele:

- **Anexele la certificatul de acreditare cu termenul de valabilitate era până la 13.02.24 (valabil la etapa evaluării ofertelor)**

Nu au fost solicitate clarificări de la ofertantul Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare” sub acest aspect, deși entitatea urma să solicite clarificări în temeiul prevederilor art. 69 alin (4) din Legea 74/2020. Dacă entitatea ar fi utilizat mecanismul clarificărilor, ofertantul ar fi avut posibilitatea de a prezenta noul certificat de acreditare, valabil până în anul 2028, obținut la 14.02.24, care a fost emis după expirarea termenului de depunere a ofertelor.

- **Neprezentarea certificatului de desemnare în domeniul metrologiei**

În documentația de atribuire nu a fost prevăzută cerința de a pune la dispoziție acest certificat. Contestatorul a explicat că acest certificat se obține după obținerea certificatului de acreditare, certificatul de acreditare nou fiind obținut la data de 14.02.24, deci după etapa evaluării ofertelor.

ANSC a admis contestația și a dispus reevaluarea ofertei depuse de Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare”.

ACORDURI ADIȚIONALE DE MODIFICARE A CONTRACTELOR

Pe lângă acordurile de majorare/micșorare a valorii contractelor sau prelungirii termenului de execuție, în rapoartele de executare a contractelor de achiziții sectoriale ale „Chișinău-gaz” SRL regăsim și contracte de modificare a bunurilor. Despre încheierea acestora aflăm din [raportul pentru anul 2023](#). Printre cele mai modificate contracte enumerăm:

- 1 CONTRACTUL NR. 111 DIN 15.03.2023** pentru achiziționarea dispozitivelor pentru căutarea scurgerilor de gaz, încheiat cu SRL „Varox Comerț” în rezultatul procedurii de achiziție [ocds-b3wdp1-MD1672068092615](#) a fost modificat de cinci ori. Primul acord, din 22.05.23, a modificat echipamentul. Apoi, la 12.07.23 a fost modificat termenul de livrare de la 120 de zile la 150 de zile. La 02.08.23, contractul a fost majorat cu 11 040 Euro. Alte două acorduri adiționale au modificat termenul de livrare la 180 de zile, și respectiv la 240 de zile.
- 2 CONTRACTUL NR. NR. 201 DIN 22.06.2023** pentru achiziționarea vopselei și a lacurilor (repetat), încheiat cu SRL „Varox Comerț” a fost modificat prin două acorduri adiționale. Ambele acorduri au avut ca obiect modificarea bunurilor.
- 3 CONTRACTUL NR. 79 DIN 21.02.2023** pentru achiziționarea dulapurilor de gaze, încheiat cu SRL „Agronordteh-M” a fost modificat de patru ori. Inițial contractul a fost majorat, ulterior micșorat, s-a modificat termenul de livrare, iar în final au fost modificate bunurile.
- 4 CONTRACTUL NR. 78 DIN 21.02.2023** pentru Achiziționarea computerelor și tehnicii de birou, încheiat cu „BTS PRO” SRL a fost modificat de patru ori. Două acorduri au avut ca obiect majorarea termenului de livrare, iar altele două majorarea sumei contractului.
- 5 CONTRACTUL NR. 81 DIN 21.02.2023** pentru Achiziționarea materialelor de izolare, încheiat cu SRL „Agronordteh-M”, a fost modificat de patru ori. De trei ori, a fost majorat termenul

de livrare, iar o dată au fost modificate specificațiile bunurilor ce țin de toleranța +/-3%.

- 6 CONTRACTUL NR. 148 DIN 13.04.2023** pentru achiziția lucrărilor de construcție și reparații capitale a stațiilor de protecție catodică, încheiat cu SRL „Profaluminu”, a fost modificat de trei ori. A fost modificată suma, ulterior denumirea obiectului, iar mai târziu termenul de executare.
- 7 CONTRACTUL NR. 108 DIN 15.03.2023** pentru achiziția lucrărilor de construcție a Punctelor Reglare Gaze mun. Chișinău, încheiat cu SRL „Agronordteh-M”, a fost modificat de cinci ori. Toate cele cinci acorduri au avut ca obiect modificarea sumei contractului.

Pentru a elucida circumstanțele relevante referitor la aceste acorduri adiționale, am solicitat informații de la „Chișinău-gaz” SRL. Ne asumăm să să revenim cu răspunsul de la „Chișinău-gaz” și cu informațiile solicitate spre a ne fi furnizate.

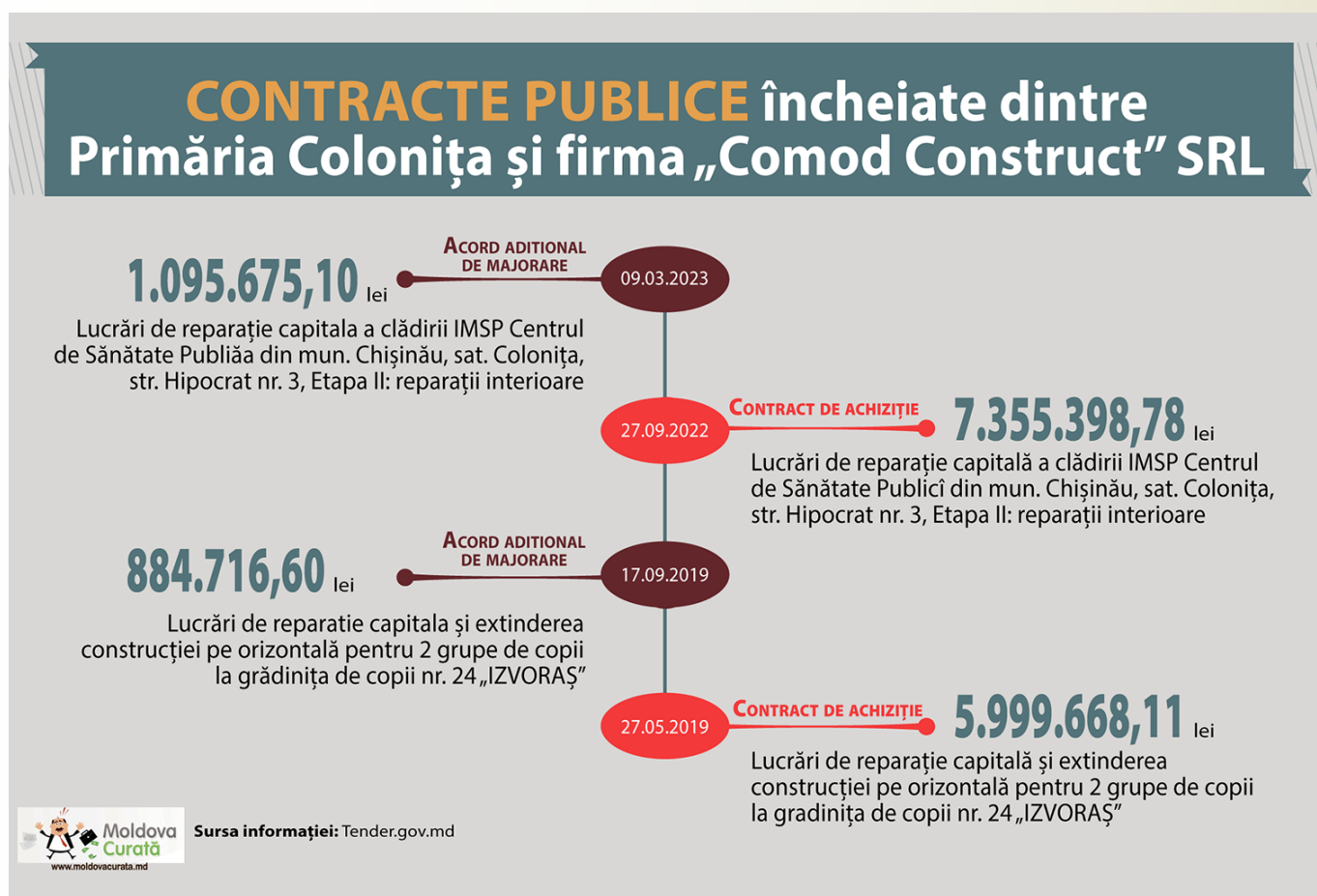
CONCLUZII

Termenii restrânși, cerințele înguste, includerea a numeroase poziții de bunuri într-un singur lot – toate acestea limitează concurența, eliminând din competiție operatori economici care nu se încadrează 100% în cerințe. Se întâmplă că nici operatorul economic care a obținut contractul nu poate livra toate bunurile pe care și-a asumat să le livreze, fie nu se poate încadra în termenii de livrare stabiliți inițial. Dacă însă cerințele ar fi fost din start elaborate astfel încât să permită unui număr mai mare de operatori economici să depună oferte, entitatea contractantă putea obține oferte mai avantajoase. De aici și numeroasele acorduri adiționale, care în unele cazuri ridică suspiciuni de favorizare. Acordurile adiționale pot fi determinate de diverse circumstanțe, începând cu planificarea defectuoasă a achizițiilor, situații imprevizibile survenite în procesul de executare a contractelor, dar și favorizarea unor operatori economici care, deși au obținut contractul, nu îl pot onora și au nevoie de ajustări.

**Autor: Agenția pentru Guvernare Eficientă
și Responsabilă (AGER)**

CONTRACTE ADIȚIONALE LA LIMITA LEGALITĂȚII ÎN PRIMĂRIA COLONIȚA

» Pentru reparația clădirii Centrului de Sănătate Publică, Primăria Colonița a selectat, în anul 2022, un agent economic care a oferit cel mai mic preț, însă ulterior a încheiat un acord adițional de peste un milion de lei. Un consilier local susține că aceasta este de fapt o schemă prin care o companie ofertează în mod intenționat un preț mic, ca să câștige concursul, apoi încheie acorduri adiționale.

Atât primăria, cât și compania, neagă că ar fi avut o înțelegere legată de acest contract și susțin că pe parcurs a apărut necesitatea unor lucrări suplimentare. Experții în achiziții publice spun însă că ofertarea unui preț exagerat de mic reprezintă un factor de risc. Reparația Centrului de Sănătate Publică se realizează cu bani din bugetul de stat, în cadrul Programului „Satul European”.

În luna august 2022, primăria Colonița a publicat [un anunț de participare](#) în care

solicita oferte pentru a achiziționa lucrări de reparație capitală a clădirii Centrului de Sănătate Publică (etapa II: reparații interioare). La concurs au participat opt agenți economici, iar după evaluarea ofertelor, contractul a fost atribuit firmei „Comod Construct” SRL, care a prezentat cel mai mic preț. Oferta propusă de această firmă era de circa **6,13 milioane lei**, ceea ce constituia doar 58,99% din valoarea estimată a viitorului contract, de peste 10 milioane de lei fără TVA. Prin urmare, firma „Comod Construct” a prezentat inițial o

ofertă cu peste 40% mai mică decât valoarea estimată a lucrărilor.

ACORD ADIȚIONAL LA LIMITA LEGALITĂȚII

La mai mult de un an, Primăria Colonița și firma „Comod Construct” SRL au decis să încheie un acord adițional de majorare a valorii contractului cu peste un milion de lei, inclusiv TVA, suma constituind **14,89% din valoarea contractului inițial**, la limita maximă de 15% permisă de Legea achizițiilor publice. Potrivit Ghidului pentru monitorizarea achizițiilor publice, realizat de Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS), această ultimă etapă a procesului de achiziție ține de implementarea contractului de achiziție, modificarea contractelor prin acordurile adiționale, precum și monitorizarea performanței contractului.

Ofertantul	Oferta finală	Declarație pe proprie răspundere	Documentele DE	Statutul și decizia Grupului de lucru
SRL COMOD CONSTRUCT IDNO Codul: MD-IDNO-1017600015458	6 129 498.98 MDL achiziției fără TVA	MTender.ESPD Declarație pe proprie răspundere		Câștigătorul 04.10.2022 / 15.03
MAXCOSM PRIM IDNO Codul: MD-IDNO-10096000028556	6 503 253.01 MDL achiziției fără TVA	MTender.ESPD Declarație pe proprie răspundere		Refuzat 14.09.2022 / 20.15
Valdcongrup SRL IDNO Codul: MD-IDNO-1009600000374	6 986 727.95 MDL achiziției fără TVA	MTender.ESPD Declarație pe proprie răspundere		Refuzat 14.09.2022 / 20.16
Conscoity SRL IDNO Codul: MD-IDNO-1015600043202	7 185 657.19 MDL achiziției fără TVA	MTender.ESPD Declarație pe proprie răspundere		Refuzat 14.09.2022 / 20.18
ACAR-CONSTRUCT IDNO Codul: MD-IDNO-1007600058348	8 755 595.42 MDL achiziției fără TVA	MTender.ESPD Declarație pe proprie răspundere		În așteptare
Hiperteh IDNO Codul: MD-IDNO-10036000080897	8 990 897.48 MDL achiziției fără TVA	MTender.ESPD Declarație pe proprie răspundere		În așteptare
SAQ INVEST SRL IDNO Codul: MD-IDNO-10086000004663	9 394 280.00 MDL achiziției fără TVA	MTender.ESPD Declarație pe proprie răspundere		În așteptare
Cons Art Engineering IDNO Codul: MD-IDNO-10146000032805	10 201 873.04 MDL achiziției fără TVA	MTender.ESPD Declarație pe proprie răspundere		În așteptare

Consilierul local **Mircea Brenici** a declarat pentru MoldovaCurată.md că, de fapt, aceasta ar fi o schemă pe care ar utiliza-o primara Angela Zaporojan – este declarat câștigător agentul economic care propune o ofertă cu cheltuieli mici, deci subestimate, ca ulterior, la limita legalității, să se încheie acorduri adiționale.

„La Primăria Colonița deja este o practică faptul că sunt astfel de înțelegeri cu agenții economici. E clar că la mijloc sunt interese ascunse”, spune consilierul Mircea Brenici, care a candidat la ultimele alegeri pentru

funcția de primar al municipiului Chișinău din partea Partidului Liberal din Moldova.

PRIMARA DIN COLONIȚA: „FIRMA ÎȘI FACE LUCRUL BINE, CALITATIV. CARE ESTE MOFTUL MEU, CĂ NU ÎMI PLACE MIE CĂ E TĂRCAT LA MAȚE?”

La rândul său, primara **Angela Zaporojan**, care a candidat pe lista Partidului Mișcarea Alternativa Națională, neagă că s-ar fi înțeles cu firma „Comod Construct”. Ea spune că agentul economic a oferit argumente pentru cheltuielile adiționale.

Foto: ZdG.md

„Deschideți site-ul Achiziții.md și vedeți că a fost oferit cel mai mic preț. Și la noi în țară, în Republica Moldova, câștigă cel care dă cel mai mic preț. Pe lângă „Comod Construct”, anual lucrăm cu zeci de companii diferite. Nu-i „Comod Construct” cu stea în frunte și nu am treabă cu el. A câștigat legal licitația. Legea îmi permite să fac acord adițional, care nu depășește 15 la sută. Unde este încălcarea?”, întreabă primara.

Ea a precizat că în cazul acestei proceduri, primilor trei ofertanți care au oferit cele mai mici prețuri li s-au cerut explicații privind valoarea ofertei, iar firma „Comod Construct” a oferit cel mai mic preț. **Primara** i-a acuzat pe unii consilieri locali că ar căuta pretexte pentru a-i aduce critici nefondate. Angela Zaporojan a conchis

că la selectarea ofertei propuse de „Comod Construct” s-a ținut cont de prețul mic, dar și de calitatea lucrărilor executate anterior.

„Firma își face lucrul bine, calitativ. Care este moftul meu, că nu îmi place mie că e tărcat la mațe?”.

DE VINĂ, CLĂDIRILE VECHI

La rândul său, **Ion Ciobanu**, inginerul șef al firmei „Comod Construct” a explicat pentru MoldovaCurata.md că a fost nevoie de un acord adițional, deoarece clădirea este veche și pe parcurs a apărut necesitatea executării mai multor lucrări.

„Nu știu ce studii aveți Dvs., dar la planificarea costurilor pentru lucrări, nu poți prevedea inițial cu exactitate toate sumele. La Colonița clădirea e veche de 30 de ani și au fost făcute lucrări care nu erau văzute cu ochiul liber la început”, a explicat Ion Ciobanu.

EXPERTĂ AGER: „OFERIREA UNUI PREȚ ATÂT DE MIC POATE SEMNALIZA O ÎNȚELEGERE ILICITĂ CU AUTORITATEA CONTRACTANTĂ”

În opinia Olgăi Diaconu, monitoare pe achiziții publice și coordonatoare de proiecte la Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă AGER, prețurile inițiale subestimate ar trebui evaluate mult mai atent de către autoritatea contractantă, deoarece ar fi primele indicii că lucrările ar putea fi făcute cu materiale care nu vor corespunde calității.

„Niciun operator economic nu este interesat de a executa un contract de antrepriză în pierdere. Atunci când prețul oferit este mult mai mic decât valoarea estimată, în cazul de față doar 58,99% din valoarea estimată, acesta este un indicator de risc. Riscul constă în faptul că operatorul economic va exclude

unele lucrări, fie va folosi materiale de calitate inferioară, tehnologii inferioare pentru a executa lucrările pentru care a fost contractat. În multe cazuri, oferirea unui preț atât de mic semnalizează o înțelegere ilicită cu autoritatea contractantă, în vederea majorării contractului după încheierea acestuia, sub pretextul unor lucrări suplimentare. În speță, observăm că valoarea contractului a fost majorată cu o sumă imediat sub limita prevăzută de Legea achizițiilor publice”, explică Olga Diaconu.

Expertă a mai adăugat că acest operator economic a procedat similar în anii anteriori, când a oferit un preț mai mic și ulterior a semnat un acord adițional cu primăria Colonița.

Într-adevăr, potrivit portalului Tender.gov.md, în anul 2019, firma „Comod Construct” a încheiat un contract de achiziții cu primăria din Colonița în valoare de circa 6 milioane de lei, iar peste patru luni a fost semnat un acord adițional de 885 de mii de lei pentru lucrări de reparație capitală și extinderea construcției pe orizontală pentru două grupe în cadrul grădiniței „Izvoaraș” din localitate, acesta constituind aproape 15 la sută, la limita legalității. Potrivit Ghidului menționat anterior, autoritatea contractantă poate achiziționa suplimentar bunuri, cu condiția respectării prețului inițial stabilit, cerințelor față de calitatea acestora, altor cerințe prestabilite în contractul inițial, iar valoarea bunurilor contractate suplimentar să nu depășească 15% din valoarea bunurilor contractate inițial.

După publicarea investigației, portalul MoldovaCurata.md va solicita consilierilor locali de la Colonița să urmărească dacă modificarea condițiilor contractuale a avut loc conform prevederilor legale și a acordurilor adiționale încheiate în anii 2019 și 2023 cu firma „Comod Construct” și dacă nu sunt utilizate ca un instrument de creștere nejustificată a prețului inițial al contractului.

Autor: Asociația Presei Independente (API)

ILUMINARE CU NĂBĂDĂ LA COZEȘTI

» Autoritățile Publice Locale (APL) din comuna Grigorăuca, raionul Sîngerei, sunt suspectate că au compromis un concurs pentru achiziționarea lucrărilor de instalare a sistemului de iluminat stradal prin descalificarea a două oferte, fără să ofere justificări agenților economici. În consecință, Agenția Națională de Soluționare a Contestațiilor (ANSC) a anulat procedura de achiziție și a obligat primăria să reevalueze ofertele. Primăria însă a ales același agent economic. Proiectul face parte din Programul Național „Satul European Express”.

În luna august 2023, Primăria comunei Grigorăuca, Sîngerei [a anunțat un concurs](#) public prin care a solicitat oferte pentru efectuarea lucrărilor de instalare a iluminatului public în satul Cozești, cu valoarea estimativă de **375 de mii de lei fără TVA**. Criteriul de atribuire a ofertei câștigătoare a

fost cel mai mic preț. La concurs au participat trei agenți economici, iar câștigătoare a fost declarată oferta „Euro VL Construct”, cu o valoare de **291 de mii de lei, fără TVA**. Oferta firmei „EnergLED” SRL, care a prezentat prețul de **192 200 de lei**, și a companiei „Zepto” SRL, care a propus **320 de mii de lei** (ambele fără

TVA), au fost respinse. Procedura de achiziție a fost desfășurată de autoritate cu aplicarea licitației electronice, care potrivit Legii cu privire la achizițiile publice, are loc în 3 runde de negociere. În cadrul acestui concurs public, ofertanții au posibilitatea să reducă prețul inițial al ofertei. După revizuire, firma „Zepto” SRL a oferit suma de **140 de mii de lei**, iar „EnergLED” – circa **180 de mii de lei**.

OFERTE DESCALIFICATE, FĂRĂ SĂ SE CEARĂ JUSTIFICAREA PREȚULUI

Firma „EnergLED” nu a fost de acord cu decizia membrilor grupului de lucru și a contestat-o la Agenția Națională de Soluționare a Contestațiilor (ANSC), argumentând în sesizare că oferta a fost respinsă fără un motiv întemeiat.

„Autoritatea contractantă a încălcat prevederile art.14 din Legea privind achizițiile publice, în care se specifică, că autoritatea contractată prin intermediul grupului de lucru este obligată să asigure obiectivitatea și imparțialitatea în cadrul procedurilor de achiziție publică, cât și prevederile pct.(3) din aceeași lege care prevede că membrul grupului de lucru este autonom, imparțial și se supune numai legii”, este menționat în sesizare.

La rândul său, Primăria Grigorăuca a explicat la ANSC că cele două oferte au fost descalificate, deoarece operatorii economici nu și-au justificat ofertele mici prezentate a doua oară:

„În opinia membrilor grupului de lucru, descalificarea operatorilor a fost din motivul propunerii ofertelor anormal scăzute, fapt care a fost catalogat ca suspiciune că sunt neadecvate, inacceptabile și neconforme, prin care se constată că există abateri grave de la prevederile legale care afectează rezultatul procedurii de atribuire”.

Potrivit „[Ghidului de monitorizare a achizițiilor publice: instrument pentru societatea civilă](#)”, realizat de Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul”, excluderea unui ofertant fără temei legal (de exemplu, descalificarea unui ofertant pentru abateri nesemnificative/fără solicitarea clarificărilor sau fără solicitarea justificării prețului anormal de scăzut), reprezintă un steguleț roșu în procesul de evaluare a ofertelor și atribuirea contractului.

Amintim că Programul „Satul European Expres” a fost lansat în vara anului 2023, având scopul de a moderniza infrastructura rurală prin implementarea unor proiecte rapide, cu un termen de finalizare de maximum 6 luni și posibilitatea accesării resurselor financiare de până la 450 de mii de lei. Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală, instituție responsabilă de implementarea proiectelor în programele naționale „Sat European” și „Satul European Expres”, [a anunțat](#) că până la sfârșitul anului trecut, în 52 de localități din întreaga țară au fost modernizate sistemele de iluminat public în cadrul Programului „Satul European Expres”.

Autor: Asociația Presei Independente (API)

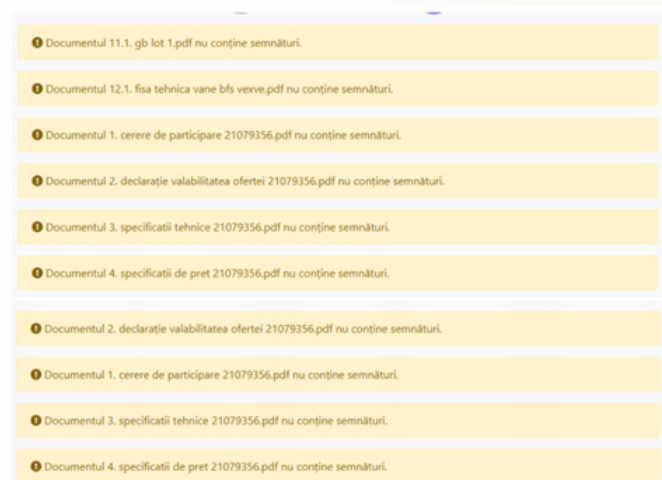
SEMNĂTURA ELECTRONICĂ – SUBIECT DE DIVERGENȚE ÎN CADRUL ACHIZIȚIILOR SECTORIALE

» Prin Decizia ANSC [Nr. 03D-461-23 din 17 iulie 2023](#), ANSC a stabilit un precedent conform căruia la achizițiile sectoriale nu este obligatoriu de semnat electronic oferta. În prezentul articol vom analiza implicările juridice ale respectivei decizii.

Decizia ANSC a fost emisă pe marginea unei contestații la rezultatele procedurii de achiziție nr. [ocds-b3wdp1-MD-1682594558944](#) din 27.04.2023 privind „Achiziționarea robinetelor, vanelor triplu excentric”. La caz, entitatea contractantă – „Termoelectrica” SA a indicat în anunțul de participare la pct. 20 că urmau a fi semnate electronic următoarele documente:

Nr. d/o	Descrierea criteriului/cerinței	Mod de demonstrare a îndeplinirii criteriului/cerinței:	Nivelul minim/Obligatorietatea
1	Cerere de participare	Original, conform formularului atașat, semnat electronic	Obligatoriu
2	Declarație privind valabilitatea ofertei	Original, conform formularului atașat, semnat electronic	Obligatoriu
3	Specificații de preț	Original, conform formularului atașat, semnat electronic	Obligatoriu
4	Specificații tehnice	Original, conform formularului atașat, semnat electronic	Obligatoriu

Ofertantul „Techno Test” SRL a depus respectivele documente, însă „în pofida faptului că conțin semnătura olografă și ștampila umedă a operatorului economic, în rezultatul verificării prin intermediul portalului Serviciului guvernamental de semnătură electronică MSign ([www.msign.gov.md](#)), acestea nu sunt semnate electronic”:

Documentul 11.1. gb lot 1.pdf nu conține semnături.
Documentul 12.1. fisa tehnica vane bfs vevxe.pdf nu conține semnături.
Documentul 1. cerere de participare 21079356.pdf nu conține semnături.
Documentul 2. declarație valabilitatea ofertei 21079356.pdf nu conține semnături.
Documentul 3. specificații tehnice 21079356.pdf nu conține semnături.
Documentul 4. specificații de preț 21079356.pdf nu conține semnături.
Documentul 2. declarație valabilitatea ofertei 21079356.pdf nu conține semnături.
Documentul 1. cerere de participare 21079356.pdf nu conține semnături.
Documentul 3. specificații tehnice 21079356.pdf nu conține semnături.
Documentul 4. specificații de preț 21079356.pdf nu conține semnături.

Cu toate acestea entitatea contractantă a atribuit contractul „Techno Test” SRL. Această

decizie a fost contestată de un alt operator economic participant la licitație care a indicat asupra nevalabilității juridice a ofertei desemnate câștigătoare.

ANSC a respins respectiva contestație din următoarele considerente:

În cele din urmă, Agenția va reține raționamentele entității contractante care a apreciat omisiunea ofertantului declarat câștigător ca fiind una ce nu afectează angajamentele asumate de către „Techno Test” SRL, iar în condițiile în care Legea nr. 74/2020 nu impune expres utilizarea SIA „RSAP”, respectiv, și toate reglementările prevăzute în acest sens în legătură cu acesta, fiind impusă doar aplicarea mijloacelor electronice de comunicare fără specificarea expresă a acestora, aplicabile sunt prevederile art. 316 alin. (2) din Codul Civil al Republicii Moldova nr. 1107 din 06.06.2002, care prevede că forma este o condiție de valabilitate a actului juridic numai în cazurile expres prevăzute de lege.

Prin urmare, reieșind din cele menționate, Agenția va respinge pretențiile contestatorului în măsura în care pretențiile acestuia privind obligativitatea formei electronice actului juridic este dedusă din propriile interpretări ale cadrului normativ în vigoare, inclusiv din interpretarea conținutului unor decizii anterioare ale Agenției prin care a fost constatat că aplicarea semnăturii electronice reprezintă o condiție de validitate a documentului electronic în circuitul civil, apreciere ce nu poate fi negată, însă contestatorul nu a ținut cont de prevederile legale ce reglementează în cazul achizițiilor sectoriale, inclusiv principiile de reglementare a acestora, la caz, fiind relevant principiul proporționalității, or entitatea contractantă este obligată să-l aplice, cu atât mai mult cu cât oferta a cărei legalitate se contestă este și cea mai avantajoasă economic.

Astfel, ANSC și-a bazat Decizia pe 3 constatări:

1. Regulamentul privind modul de ținere a Registrului de stat al achizițiilor publice format de SIA „RSAP” nu se aplică față de achizițiile sectoriale reglementate de Legea nr. 74/2020 din motiv că respectiva lege nu prevede expres utilizarea de SIA „RSAP”;
2. Legea nr. 74/2020 nu prevede expres obligativitatea utilizării semnăturii electronice;
3. Deși entitatea contractantă în anunțul de participare a prevăzut obligativitatea utilizării semnăturii electronice, descalificarea unei ofertei pentru nerespectarea acestei cerințe ar fi o măsură disproporționată.

CONSIDERĂM că constatările nr. 1 și 3 sunt greșite, iar a doua a fost aplicată greșit.

1 ANSC a considerat că întrucât Legea nr. 74/2020 nu impune obligativitatea utilizării SIA „RSAP” (MTender), Regulamentul privind modul de ținere a Registrului de stat al achizițiilor publice format de SIA „RSAP” (care la pct. 121 prevede obligativitatea utilizării semnăturii electronice) nu se aplică față de achizițiile sectoriale reglementate de Legea nr. 74/2020, implicit și față de orice altă procedură a cărei reglementare nu impune obligativitatea MTender.

Este criticabilă această abordare, or anume Regulamentul menționat și descrie modul de funcționare și utilizare a MTender, iar utilizarea acestuia nu poate fi făcută într-un vid juridic. Respectivul Regulament nu prevede că este aplicabil doar achizițiilor guvernate de Legea nr. 131/2015. Acesta a fost adoptat în conformitate cu Legea nr. 131/2015 și pentru transpunerea ei în practică, totuși utilizarea lui nu este limitată în nici un fel doar de achizițiile în baza Legii nr. 131/2015.

Și aici apare o întrebare retorică: dacă o entitate contractantă decide să desfășoare o procedură de achiziție sectorială prin MTender, atunci care reguli reglementează utilizarea sistemului MTender? Oare nu Regulamentul menționat?

Art. 2 din Regulament prevede: *“Prezentul Regulament stabilește reguli privind modul de ținere a Registrului de stat al achizițiilor publice (în continuare – Registru) ca rezultat al funcționării Sistemului informațional automatizat „Registru de stat al achizițiilor publice” (MTender) (în continuare – SIA RSAP (MTender)) în procesul organizării și desfășurării procedurilor de achiziție publică, cerințele minime față de utilizarea mijloacelor de protecție la introducerea, stocarea, prelucrarea și accesarea informațiilor privind procedurile de achiziție publică și cele adiacente, precum și cerințele minime față de echipamentul tehnic, de program și față de utilizatorii SIA RSAP MTender.”*

Deși se indică că Regulamentul stabilește regulile de ținere a MTender în procesul desfășurării procedurilor de achiziție publică, termenul utilizat aici pentru “achiziții publice” nu se referă doar la achizițiile în baza Legii nr. 131/2015, ci are un sens mai larg și se referă la achizițiile care vizează interesul public.

Spre exemplu de la 1 iulie 2023, și o parte din achizițiile de valoare mică se desfășoară tot prin MTender în baza Regulamentului cu privire la achizițiile publice de valoare mică. În mod paradoxal, achizițiile sectoriale de valoare mică care cad sub incidența Regulamentului cu privire la achizițiile publice de valoare mică trebuie obligatoriu desfășurate prin MTender, pe când cele de o valoare mai mare pot să fi organizate oriunde oricum dorește entitatea contractantă. Astfel, prin reglementările aplicabile se impune o transparență mult mai mare achizițiilor sectoriale de valoare mică decât celor care au o valoare mai mare, fapt care nu are nici o logică. După aceeași interpretare, o achiziție de valoare mică de utilități realizată prin MTender impune ca ofertele să fie semnate electronic, iar o licitație de utilități în baza Legii nr. 74/2020 nu ar impune așa o cerință și acest fapt la fel ar fi lipsit de logică.

Iar dacă la un moment dat se vor desfășura și alte proceduri de achiziție prin MTender atunci Regulamentul dat s-ar aplica și acestora (de exemplu achizițiile organizate de organizații internaționale, de misiunile diplomatice sau altele care sunt exceptate de la Legea nr. 131/2015 în baza art. 5 alin. (1).

2 A doua constatare a ANSC pe care își bazează decizia este că Legea nr. 74/2020 nu prevede obligativitatea utilizării semnăturii electronice. De aici concludem că semnătura electronică nu este obligatorie în cadrul achizițiilor sectoriale, chiar dacă sunt desfășurate prin MTender. Această concluzie este criticabilă.

ANSC își bazează decizia pe art. 316 alin. (2) din Codul Civil al Republicii Moldova care prevede

că „Forma este o condiție de valabilitate a actului juridic numai în cazurile expres prevăzute de lege”. Însă, dacă este să aplicăm norma dată în același mod ca și ANSC, atunci ar ieși că nici în cadrul achizițiilor publice reglementate de Legea nr. 131/2015 nu este necesară aplicarea semnăturii electronice. **Or propriu-zis cum în Legea nr. 74/2020 nu scrie nimic despre obligativitatea semnării electronice a ofertei la fel nu scrie nimic nici în Legea nr. 131/2015.**

Drept exemplu oferim argumentarea ANSC dintr-o cauză de achiziție Reglementată de Legea nr. 131/2015 unde un ofertant nu a semnat electronic oferta. În [Decizia Nr. 03D-24-24 din 19 ianuarie 2024](#) ANSC a indicat că în cadrul achizițiilor reglementate de Legea nr. 131/2015 nesemnarea ofertei trebuie să ducă la respingerea ei:

Astfel, la soluționarea contestației, Agenția va avea în vedere prevederile art. 33 alin. (14) lit. i) din Legea nr. 131/2015, care reglementează obligativitatea garantării ca instrumentele și dispozitivele utilizate pentru comunicarea prin mijloace electronice să asigure depunerea ofertelor electronice prin aplicarea semnăturii electronice, iar în acest sens este de menționat că SIA „RSAP” asigură posibilitatea semnării electronice a ofertelor.

Totodată, în conformitate cu pct. 105 din Regulamentul privind modul de ținere a Registrului de stat al achizițiilor publice format de Sistemul informațional automatizat „Registrul de stat al achizițiilor publice” (MTender), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 986 din 10.10.2018, depunerea ofertei finale este precedată în mod obligatoriu de semnarea electronică și criptarea acesteia, iar potrivit pct. 121 din același regulament toate documentele ofertelor încărcate, precum și contractele rezultate în urma procedurii de achiziție publică urmează a fi semnate digital, utilizând semnătura electronică avansată calificată. Prin urmare, având în vedere faptul că procedura de achiziție publică din speță s-a inițiat prin intermediul SIA „RSAP” (MTender), semnarea electronică a ofertelor reprezintă mecanismul prin care este garantată respectarea condiției de validitate a documentelor depuse de ofertanți.

În acest context, Agenția apreciază drept relevante dispozițiile art. 65 alin. (4) din Legea nr. 131/2015, potrivit căruia prezentarea ofertei presupune depunerea într-un set comun a propunerii tehnice, a propunerii financiare, a DUAЕ și, după caz, a garanției pentru ofertă, totodată alin. (5) din același articol, prevede că oferta, scrisă și semnată, se prezintă în conformitate cu cerințele expuse în documentația de atribuire utilizând SIA „RSAP”.

De asemenea, conform pct. 64 din Documentația standard pentru realizarea achizițiilor publice de lucrări, aprobată prin Ordinul Ministrului Finanțelor nr. 69 din 07.05.2021, la caz documentația de atribuire, prevede că, oferta scrisă și semnată în format electronic, de către administratorul companiei indicat în Extrasul Registrului de Stat al persoanelor juridice sau de către persoana împuternicită, atât și în cazul delegării sau împuternicirii persoanei, la ofertă se anexează actul/documentul de împuternicire și se prezintă conform cerințelor expuse în anexa nr. 2, în conformitate cu instrumentele existente în SIA RSAP, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 33 alin. (7) și alin. (11) din Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice..

Aici v-om analiza fiecare normă legală la care se referă ANSC:

În primul rând se face referință la art. 33 alin. (14) lit. i) din Legea nr. 131/2015. Acesta prevede

că: *„Instrumentele și dispozitivele de recepție electronică a ofertelor, a cererilor de participare, precum și a planurilor și a proiectelor pentru concursuri de soluții, trebuie să garanteze, prin mijloace tehnice și proceduri adecvate, cel puțin că: i) pe ofertele electronice este aplicată semnătura electronică.”*

Această cerință este față de instrumentele și dispozitivele de recepție a ofertelor. Ele trebuie să garanteze că pe oferte este aplicată semnătura electronică. Cerința dată nu este respectată de MTender, or orice document, inclusiv nesemnat electronic poate fi depus, fapt ce a și dus la existența mai multor proceduri unde nu s-au semnat electronic ofertele, iar faptele date au ajuns să fie examinate de ANSC. Dacă norma dată s-ar fi respectat asemenea cauze nu ar fi ajuns la ANSC din motiv că nu s-ar fi putut depune oferte nesemnate electronic. Totodată, această normă nu impune o condiție de formă a ofertei, ea reglementează doar cerințele față de dispozitive.

Probabil legiuitorul a avut așteptarea legitimă în 2015 când a adoptat această lege că atunci când v-a fi creată platforma electronică de achiziții de către Ministerul Finanțelor, ea automat nu v-a accepta depunerea unei oferte/document care nu este semnat electronic și respectiv nici nu a mai inclus o altă prevedere specială în Lege care să impună obligativitatea semnării electronice a ofertelor.

Totodată, aceeași prevedere legală există și în Legea nr. 74/2020 la art. 32 alin. (8) lit.

i): *„Instrumentele și dispozitivele de recepție electronică a ofertelor, a cererilor de participare, precum și a planurilor și a proiectelor pentru concursuri de soluții, trebuie să garanteze, prin mijloace tehnice și proceduri adecvate, cel puțin că: i) pe ofertele electronice este aplicată semnătura electronică.”*

Respectiv dacă chiar și s-ar admite interpretarea conform cărei art. 33 alin. (14) lit. i) din Legea nr. 131/2015 impune semnarea electronică a

ofertelor în cadrul achizițiilor reglementate de respectiva lege, atunci exact aceeași interpretare ar urma să fie atribuită și art. 32 alin. (8) lit.

i) Legea nr. 74/2020 în raport cu ofertele la achizițiile sectoriale. Prin urmare art. 33 alin. (14) lit. i) din Legea nr. 131/2015 nu poate fi temei pentru o abordare diferențiată în cadrul achizițiilor publice în ceea ce privește semnarea electronică a ofertei.

Mai departe în Decizia analizată, ANSC face referință la Regulamentul privind modul de ținere a Registrului de stat al achizițiilor publice format de SIA „RSAP” care și impune obligativitatea semnării electronice a ofertei. După cum am indicat mai sus, Regulamentul dat se aplică tuturor achizițiilor care se desfășoară prin intermediul MTender nu doar celor în baza Legii nr. 131/2015.

În continuare ANSC face referință la art. 65 alin. (4) și (5) din Legea nr. 131/2015 care prevede: „(4) *Prezentarea ofertei presupune depunerea într-un set comun a propunerii tehnice, a propunerii financiare, a DUAE și, după caz, a garanției pentru ofertă.* (5) *Oferta, scrisă și semnată, se prezintă în conformitate cu cerințele expuse în documentația de atribuire utilizând SIA „RSAP”, cu excepția cazurilor prevăzute la art.33 alin. (7) și (11). Autoritatea contractantă eliberează operatorului economic, în mod obligatoriu, o recipisă în care indică data și ora recepționării ofertei sau confirmă recepționarea acesteia în cazurile în care oferta a fost depusă prin mijloace electronice.”*

Aici la fel nu se vorbește nimic de semnătura electronică, legiuitorul doar îndreaptă spre documentația standard. La caz, Pct. 64 din documentația de atribuire standard într-adevăr prevede aprobată prin Ordinul Ministerului Finanțelor 69/2021 prevede obligativitatea semnăturii electronice a ofertelor. , Însă această obligație prevăzută din documentația standard nu este cu nimic mai presus decât obligația din anunțul de participare de a semna electronic oferta. Ambele fac parte din

documentația de atribuire care este în mod egal obligatorie și în cazul achizițiilor reglementate de Legea nr. 131/2015 cât și celor sectoriale reglementate de Legea nr. 74/2020 (a se vedea art. 55 alin. (1), art. 69 alin. (3), art. 75 alin. (2)). În același timp, cum anunțul de participare nu este o lege, la fel și documentația standard nu este o lege, aceasta este un act normativ subordonat legii. Dar art. 316 alin. (2) din Codul Civil, la face referință ANSC indică că condiția de valabilitate a actului juridic trebuie să fie prevăzută expres în lege pentru a avea efect. Respectiv, dacă este să aplicăm consecvent analiza ANSC atunci nici prevederile din documentația de atribuire nu pot impune obligativitatea utilizării semnăturii electronice ca condiție de formă pentru ofertă.

În continuare autoritatea ANSC contractantă face referință la Legea nr. 91/2014 privind semnătura electronică și documentul electronic, care de altfel a fost abrogată încă în 2022 în baza Legii 124 din 19.05.22, publicată în Monitorul Oficial 70-176/10.06.22 art.317; în vigoare 10.12.22. Aici s-a aplicat o normă abrogată.

Iar ultima prevedere din [Decizia Nr. 03D-24-24 din 19 ianuarie 2024](#) la care se face referință pentru constatarea că nu poate fi admisă o ofertă nesemnată electronic la o achiziție în baza Legii nr. 131/2015 este art. 1 care descrie noțiunea de ofertă: „*ofertă – act juridic prin care operatorul economic își manifestă voința de a se angaja din punct de vedere juridic într-un contract de achiziții publice. Oferta cuprinde propunerea financiară, propunerea tehnică, precum și alte documente stabilite prin documentația de atribuire;*” Și aici vedem că nu se indică obligativitatea utilizării semnăturii electronice pentru valabilitatea ofertei.

Astfel, dacă este să analizăm în mod comparat aceste două spețe constatăm că abordarea ANSC în ele este una diferită. Deși la caz sunt două achiziții reglementate de legi diferite (Legea nr. 74/2020 vs Legea nr. 131/2015), discriminarea aplicată modului de semnare a ofertei din ele

este una nejustificată atât timp cât niciuna din aceste legi nu impune utilizarea semnăturii electronice, iar ambele s-au desfășurat în MTender deci prin prisma Regulamentului privind modul de ținere a Registrului de stat al achizițiilor publice format de SIA „RSAP”.

A treia constatare a ANSC în decizia [Nr. 03D-461-23 din 17 iulie 2023](#) este că deși entitatea contractantă în anunțul de participare a prevăzut obligativitatea utilizării semnăturii electronice, descalificarea unei ofertei pentru nerespectarea acestei cerințe ar fi o măsură disproporționată. Această abordare este una criticabilă. Și nu doar din cauza că în primul rând, ea contravine Regulamentului privind modul de ținere a Registrului de stat al achizițiilor publice format de SIA „RSAP”, care după cum am explicat se aplică și achizițiilor sectoriale desfășurate prin Mtender, și care impune obligativitatea utilizării semnăturii electronice.

Pentru a aplica corect principiul proporționalității urma a fi făcută o analiză a efectelor juridice ale nesemnării electronice a ofertei în cadrul achizițiilor sectoriale desfășurate prin MTender. Acest lucru nu a fost efectuat de către ANSC în decizia menționată: s-a constatat doar că descalificarea ar fi disproporționată, fără o analiză în acest sens.

În primul rând, atragem atenția la următoarea nuanță – problema examinată nu este forma îmbrăcată de ofertă (care până la urmă tot este un document electronic) ci **față de semnătura aplicată pe aceasta**. Actul care trebuie analizat este dacă semnătura aplicată pe acea ofertă poate fi acceptată.

Art. 316 din Codul Civil prevede că „(1) Actul juridic poate fi încheiat verbal, în scris sau în formă autentică.” Subliniem că semnătura în esență nu poate să fie în formă verbală. Iar art. 317 alin. (1) din Codul Civil prevede că “(1) Actul juridic pentru care legea sau acordul părților nu stabilește formă scrisă sau autentică poate fi încheiat verbal.” La caz, voința entității contractante a fost ca ofertele să fie semnate

electronic. Iar prin necontestarea documentației de atribuire, în mod implicit a acceptat această cerință și „Techno Test” SRL.

Art. 318 alin. (1) din Codul Civil prevede că „Actul juridic scris/autentic are formă electronică dacă se cuprinde într-un document electronic care întrunește condițiile legii.” Alin. (3) din același articol prevede: “Actul juridic scris se încheie în formă electronică dacă este semnat cu semnătura electronică avansată calificată a persoanei care încheie actul, dacă acordul părților sau legea nu prevede cerința de utilizare a unui alt tip de semnătură electronică.”

În completarea acestei norme vin art. 319 alin. (1) și (2) care prevăd: „(1) În cazul în care actul juridic este încheiat prin utilizarea oricărui mijloc electronic, iar persoana nu l-a încheiat prin semnătura electronică prevăzută la art. 318 alin. (3), se prezumă că consimțământul este al acelei persoane pînă cînd ea nu contestă existența lui. (2) Persoana nu poate contesta existența consimțământului doar pe motiv că el a fost transmis printr-un mijloc electronic dacă ea a acceptat utilizarea aceluși mijloc electronic printr-un act juridic încheiat anterior.” Entitatea contractantă nu a transmis anterior depunerii ofertei printr-un mijloc electronic informația că acceptă utilizarea ofertei semnate altfel decât cu semnătura electronică. Prin urmare prevederile de la art. 319 alin. (1) și (2) din Codul Civil nu sunt aplicabile.

Legea nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere reglementează la art. 20 doar două tipuri de semnături electronice – de tip avansat și de tip calificat. Semnătura calificată este cea care poate fi verificată prin platforma MSign și care întrunește cerințele de la art. 24 din Legea 124/2022. Cerințele pentru semnătura avansată sunt prevăzute la art. 23 și includ printre altele următoarele: „sunt create utilizând date de creare a semnăturilor electronice sau utilizând date de creare a sigiliilor electronice, pe care semnatarul sau, respectiv, creatorul sigiliului electronic le poate utiliza cu un nivel sporit de încredere, exclusiv sub controlul acestuia; sunt

legate de datele la care se raportează, astfel încât orice modificare ulterioară a acestor date poate fi detectată.”

[Oferta „Techno Test” SRL](#) la procedura nr. [ocds-b3wdp1-MD-1682594558944](#) este un document scanat care a fost creat, probabil dar nu sigur, printr-un soft de scanare a documentelor. Iar semnătura scanată de pe acesta nu întrunește cerințele de la art. 23 din Legea 124/2022. Ea nu a fost creată cu ajutorul unor date cu un nivel sporit de încredere și care se află exclusiv sub controlul persoanei care a semnat, iar documentul unde este aplicată semnătură permite modificarea lui ulterioară fără ca acest fapt să poate fi detectat. Documentul semnat electronic dacă și este modificat, atunci acest fapt afectează semnătura electronică în mod detectabil.

Așadar, oferta depusă de către „Techno Test” SRL nu poate fi considerată ca fiind semnată în scris și nici în formă autentică. Respectiv ea nu poate fi considerată a fi semnată. În baza acestei rațiuni ofertele ne semnate electronic în cadrul achizițiilor sectoriale trebuie respinse. Asta întrucât ele nu confirmă angajamentul asumat de către ofertant pentru respectiva ofertă.

Iar în cazul apariției unui litigiu legat de retragerea ofertei ne semnate electronic, entitatea contractantă ar fi supusă un risc de a nu putea obliga ofertantul să se țină legat de oferta depusă. Și dacă acest litigiu ar ajunge în fața instanței de judecată, ultima probabil ar constata lipsa unei oferte corespunzătoare. Anume acesta este raționamentul din constatările ANSC în ceea ce privește ofertele ne semnate electronic în cadrul achizițiilor reglementate de Legea nr. 131/2015 și același raționament credem că trebuie aplicat și achizițiilor sectoriale.

Iar principiul proporționalității impune respingerea unei oferte care nu este semnată în modul corespunzător, or în caz contrar entitatea contractantă nu poate să se asigure că oferta depusă v-a fi respectată. Aici nu sunt aplicabile prevederile art. 322 din Codul Civil care prevede

consecințele nerespectării formei scrise a actului juridic, or în materia dreptului administrativ, toate normele sunt cu caracter imperativ.

Urmare a deciziei analizate, ANSC a mai emis o decizie similară – [Decizia Nr. 03D-517-23 din 07 august 2023](#). Aceasta a fost emisă pe marginea deciziei de atribuire la procedura de achiziție nr. MD-1678435256742 organizată de „CET-NORD” SA pentru achiziția „Sistem de monitorizare și înregistrare a parametrilor de calitate a energiei electrice în rețelele de 10 kV și de 110kV”. Decizia de atribuire a contractului ofertantului nerezident „Edela s.r.o.” a fost contestată, iar printre motive s-a indicat că acesta nu a semnat electronic oferta. Diferența dintre aceste două cauze este că „CET-NORD” SA, în anunțul de participare nu a inclus cerința ca oferta să fie semnată electronic. Acest fapt a fost reținut de ANSC în respectiva Decizie, asta deși în Decizia precedentă examinată, cerința din anunțul de participare de semnare a ofertei nu a schimbat soluția pe caz.

Astfel, având în vedere că Legea nr. 74/2020 nu prevede obligativitatea desfășurării procedurilor de achiziții sectoriale prin intermediul SIA „RSAP”, la fel și luând în considerare circumstanțele din speță și anume faptul că operatorul economic declarat câștigător a semnat olograf cu aplicarea ștampilei documentele prezentate, se conchide că respingerea ofertei „Edela s.r.o.”, astfel cum solicită contestatorul, ar fi o măsură disproporționată în raport cu omisiunea admisă, o interpretare inversă în circumstanțele de natura celor din speță ar contravine principiului proporționalității conștient prin art. 28 din Legea nr. 74/2020, or principiul menționat impune ca actele instituțiilor să nu depășească limitele a ceea ce este adecvat și necesar în scopul realizării obiectivelor urmărite, înțelegându-se că, în cazul în care este posibilă o alegere între mai multe măsuri adecvate, trebuie să se recurgă la cea mai puțin constrângătoare, iar inconvenientele cauzate nu trebuie să fie disproporționate în raport cu scopul urmărit.

La caz, urmează a fi reținut că entitatea contractantă nu a prevăzut în documentația de atribuire forma actelor ce urmau a fi prezentate de către operatorii economici, respectiv nu a indicat obligativitatea aplicării semnăturii electronice sau a semnăturii olografe pe documentele ofertei.

În cele din urmă, Agenția va reține că, în condițiile în care Legea nr. 74/2020 nu impune expres utilizarea SIA „RSAP”, respectiv, și toate reglementările prevăzute în acest sens în legătură cu acesta, fiind impusă doar aplicarea mijloacelor electronice de comunicare fără specificarea expresă a acestora, aplicabile sunt prevederile art. 316 alin. (2) din Codul Civil al Republicii Moldova nr. 1107 din 06.06.2002, care prevede că forma este o condiție de valabilitate a actului juridic numai în cazurile expres prevăzute de lege.

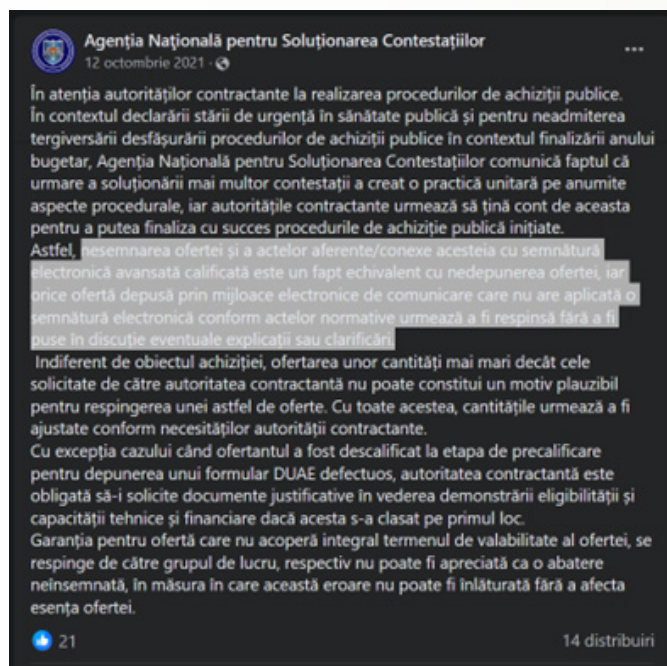
Prin urmare, reieșind din cele menționate, Agenția va respinge pretențiile contestatorului în măsura în care pretențiile acestuia privind obligativitatea formei electronice actului juridic este dedusă din propriile interpretări ale cadrului normativ în vigoare, fără a ține cont de prevederile legale ce reglementează în cumul achizițiile sectoriale, inclusiv principiile de reglementare a acestora, la caz, fiind relevant principiul proporționalității, or entitatea contractantă este obligată să-l aplice, cu atât mai mult cu cât oferta a cărei legalitate se contestă a acumulat cel mai mare punctaj potrivit factorilor de evaluare.

Iar, mai recent la data de 6 martie 2024, ANSC a emis o [nouă Decizie cu nr. 03D-123-24](#) pe marginea aspectului analizat, unde a menținut exact aceeași abordare:

Totuși, la caz, având în vedere că Legea nr. 74/2020 nu prevede obligativitatea desfășurării procedurilor de achiziții sectoriale prin intermediul SIA „RSAP”, la fel și luând în considerare circumstanțele din speță și anume faptul că operatorul contestator a semnat olograf și respectiv, a aplicat ștampila umedă pe documentele prezentate, se conchide că respingerea ofertei „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare” ÎS, ar fi o măsură disproporționată în raport cu omisiunea admisă, o interpretare inversă în circumstanțele de natura celor din speță ar contravine principiului proporționalității conștințit prin art. 28 din Legea nr. 74/2020, or principiul menționat impune ca actele instituțiilor să nu depășească limitele a ceea ce este adecvat și necesar în scopul realizării obiectivelor urmărite, înțelegându-se că, în cazul în care este posibilă o alegere între mai multe măsuri adecvate, trebuie să se recurgă la cea mai puțin constrângătoare, iar inconvenientele cauzate nu trebuie să fie disproporționate în raport cu scopul urmărit.

Astfel, urmează a fi reținut că deși entitatea contractantă a prevăzut în documentația de atribuire forma actelor ce urmau a fi prezentate de către operatorii economici, în speță, „semnat și stampilat de către operatorul economic, confirmat prin semnătură electronică”, condiție ce urma a fi respectată de către toți participanții, cu toate acestea, conform prevederilor art. 75 alin. (5) din Legea nr. 74/2020, entitatea contractantă are dreptul să considere oferta conformă dacă aceasta conține abateri neînsemnate de la prevederile documentației de atribuire, erori sau omiteri ce pot fi înlăturate fără a afecta esența ei. Orice deviere de acest fel se exprimă cantitativ, în măsura în care este posibil, și se ia în considerare la evaluarea și compararea ofertelor.

Cele trei Decizii ale ANSC analizate mai sus care se referă la aplicarea Legii nr. 74/2020 vin în contradicție și cu îndrumarea oferită de Agenție pe o [postare pe Facebook](#) din octombrie 2021, deci după intrarea în vigoare a Legii nr. 74/2020:

ANSC a indicat: “ne semnarea ofertei și a actelor aferente/conexe acesteia cu semnătură electronică avansată calificată este un fapt echivalent cu nedepunerea ofertei, iar orice ofertă depusă prin mijloace electronice de comunicare care nu are aplicată o semnătură electronică conform actelor normative urmează a fi respinsă fără a fi puse în discuție eventuale explicații sau clarificări.”

Credem că pentru menținerea *practicii unitare pe anumite aspecte procedurale*, este bine ca deciziile ANSC să fie consecvente, nu doar în soluțiile pe marginea spețelor care ridică exact aceleași probleme juridice ci și în motivarea / analiza efectuată. După cum am arătat mai sus, argumentarea juridică a ANSC care stă la baza respingerii ofertelor ne semnate electronic în cadrul achizițiilor guvernate de Legea nr. 131/2015 este aplicabilă și celor guvernate de Legea nr. 74/2020.

În concluzie, atât Legea nr. 74/2020 cât și Legea nr. 131/2015 nu prevăd în mod expres obligația de utilizare a semnăturii electronice. Excepție ar fi cazul în care am interpreta că Art. 33 alin. (14) lit. i) din Legea nr. 131/2015 impune această obligație, însă în acest caz, aceeași obligație ar reieși dintr-o normă analoagă din Legea nr. 74/2020 și anume art. 32 alin. (8) lit. i). Respectiv abordarea diferențiată față de obligativitatea semnării electronice a ofertelor în cadrul procedurilor de achiziții conform acestor două legi nu este justificată.

Cerința privind utilizarea semnăturii electronice este inclusă doar în cadrul Regulamentului privind modul de ținere a Registrului de stat al achizițiilor publice format de SIA „RSAP” la pct. 121 și în temeiul pct. 2 din același Regulament urmează a fi aplicat tuturor achizițiilor desfășurate prin MTender, nu doar achizițiile reglementate de Legea nr. 131/2015 ci și achizițiilor de valoare mică, achizițiilor sectoriale și altele. Iar dacă cerința privind utilizarea semnăturii electronice la o achiziție sectorială este inclusă în anunțul de participare, cu atât mai mult nu poate fi acceptată o asemenea ofertă. În caz contrar entitatea contractantă este pusă riscului de a accepta o ofertă care nu corespunde cerințelor imperative din Regulamentul menționat și care nu poate fi supusă obligației de executare forțată.

Autor: Agenția pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă (AGER)

ACHIZIȚIILE DE PRODUSE PETROLIERE PENTRU ANUL 2023 ÎN CADRUL DIRECȚIEI ASISTENȚĂ SOCIALĂ ȘI PROTECȚIE A FAMILIEI SOROCA (DASPF SOROCA): BENZINĂ MULTĂ ȘI OBLIGAȚII CONTRACTUALE PUȚINE

» Echipa de monitorizare a urmărit această procedură de achiziții publice la diferite etape, însă cea mai mare atenție a fost acordată etapei de atribuire a contractului, ca urmare a descoperirii unor prevederi contractuale mult prea lejere vis-a-vis de îndeplinirea de către operatorul economic a angajamentelor sale contractuale, precum și etapei de implementare și monitorizare a contractului, or desfășurarea acestei proceduri de achiziție indică mai multe potențiale stegulețe roșii în raport cu volumul de benzină achiziționat.

CE A ACHIZIȚIONAT DIRECȚIA ASISTENȚĂ SOCIALĂ ȘI PROTECȚIE A FAMILIEI SOROCA?

Prin cererea de acces la informație nr. 239/23 din 21.11.2023, am solicitat de la Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei Soroca copiile mai multor contracte încheiate pe parcursul anului 2023, inclusiv de achiziționare a produselor petroliere pentru satisfacerea necesităților anuale ale Direcției.

La data de 28.11.2023, Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei Soroca ne-a furnizat răspunsul cu numărul 2223, prin care ne-a expediat copia contractului de achiziții a produselor petroliere pentru anul 2023.

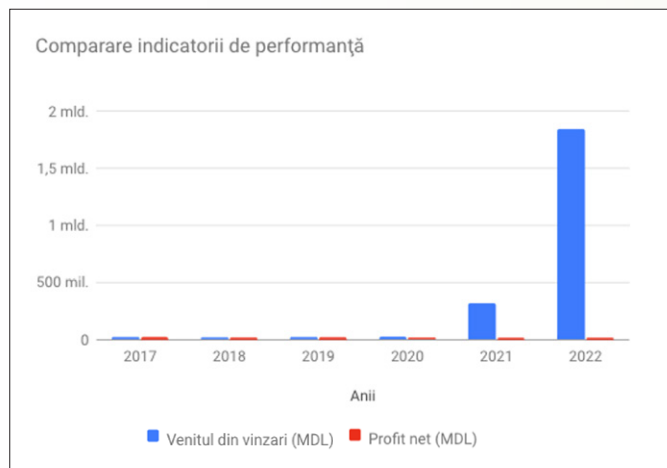
VENTO RETAIL S.R.L., reprezentat de către șefa secției vânzări, doamna Lucia Gheorghiiță. Bunurile au fost achiziționate printr-un contract de valoare mică.

S.R.L. VENTO RETAIL (1009600044712) a fost fondată în decembrie 2009 și are un număr de 850 angajați. Conform platformei data2b.md, veniturile acesteia au crescut vertiginos începând cu anul 2020. Astfel, dacă în 2019 compania dispunea de un număr de 3 angajați și un venit din vânzări de 26,76 mil MDL atunci, începând cu anul 2020, compania a crescut atât în numărul său de angajați, cât și în valoarea venitului din vânzări. În 2022, compania s-a bucurat de un număr de 704 angajați și de un venit din vânzări record de 1,85 mld MDL¹.

Indicatorii de performanță			
Anii	Venitul din vânzări (MDL)	Profit net (MDL)	Nr. Angajați
2017	26,76 mil	20,39 mil	0
2018	24,50 mil	17,88 mil	3
2019	26,76 mil	19,82 mil	3
2020	30,07 mil	22,54 mil	3
2021	324,16 mil	16,42 mil	167
2022	1,85 mld	15,70 mil	704

Astfel, la data de 04.01.2023, DASPF Soroca a semnat contractul nr. 1 cu operatorul economic

¹ [S.R.L. VENTO RETAIL \(data2b.md\)](https://data2b.md)

Analizând platforma MTender.md, constatăm că, pe parcursul ultimilor ani, S.R.L. VENTO RETAIL a încheiat multiple contracte grase, unele de milioane de lei, și cu alte autorități publice locale, cum ar fi Școala Profesională din Alexăndreni, Sângerei²; Primăria comunei Mingir, Hâncești³; Întreprinderea de Stat "Întreprinderea pentru silvicultură largă"⁴; ÎM "Direcția Reparații și Construcții Drumuri Bălți" etc. Doar contractul cu ÎM "Direcția Reparații și Construcții Drumuri Bălți" are o valoare exorbitantă de 6 192 070 MDL cu TVA.

Suma totală a contractului încheiat cu S.R.L. VENTO RETAIL este de 170 000 MDL, cu TVA. Prezentul contract s-a considerat încheiat la data semnării lui, fiind valabil până la data de 31.12.2023.

Contractul prevede următoarele specificații de preț:

Cod CP V	Denumirea bunurilor/serviciilor	Unitatea de măsură	Cantitatea	Preț unitar (fără TVA)	Preț unitar (cu TVA)	Suma fără TVA	Suma cu TVA	Termenul de livrare/prestare	Clasificație bugetară (IBAN)	Discout %
1	Benzină A-95	litru		19,43	23,32			2023		0,25%
	Motorină Euro5	litru		19,70	23,64			2023		0,25%
TOTAL						141 666,67	170 000,00			

SEMĂTURILE PĂRȚILOR

<p>Vanzator</p> <p>Digitally signed by Gheorghita Lucia Date: 2023.01.04 12:30:25 EET Reason: MoldSign Signature Location: Moldova</p> 	<p>Cumparator</p> <p>Digitally signed by Nicuta Vladimir Date: 2023.01.04 10:38:22 EET Reason: MoldSign Signature Location: Moldova</p>
--	---

² MTender Public Portal (gov.md)

³ MTender Public Portal (gov.md)

⁴ Informație despre achiziție - MTender

De asemenea, următoarele specificații tehnice sunt parte integrală a contractului:

Denumirea bunurilor/serviciilor	Denumirea modelului/bunului/serviciului	Tara de origine	Producatorul	Specificarea tehnica deplină solicitată de către autoritatea contractantă	Specificarea tehnica deplină propusă de către ofertant	Standarde de referință
1	2	3	4	5	6	7
Bunuri/servicii						
1	Lotul Benzina A-95	România	"OMV Petrom" S.A. România	Cifra octanică, COR, min 95; Aspect limpede și transparent	Cifra octanică, COR, min 95; Aspect limpede și transparent	SM SR EN 228
2	Lotul Motorina Euro5	România	"ROMPETROL RAFINARE" S.A. România	Aditivii din motorina nu trebuie să conțină compuși ai metalelor și fosforului. - Cifra octanică, min. 51,0 - Punct de inflamabilitate, min. 55 °C - Densitatea la 20° C, max 860,0 kg/m ³ - Viscositate la 40 ° C 2,00-4,50 mm ² /s	Aditivii din motorina nu trebuie să conțină compuși ai metalelor și fosforului. - Cifra octanică, min. 51,0 - Punct de inflamabilitate, min. 55 °C - Densitatea la 20° C, max 860,0 kg/m ³ - Viscositate la 40 ° C 2,00-4,50 mm ² /s	SM SR EN 590

SEMĂTURILE PĂRȚILOR

<p>Vanzator</p> <p>Digitally signed by Gheorghita Lucia Date: 2023.01.04 12:30:04 EET Reason: MoldSign Signature Location: Moldova</p> 	<p>Cumparator</p> <p>Digitally signed by Nicuta Vladimir Date: 2023.01.04 11:03:17 EET Reason: MoldSign Signature Location: Moldova</p>
--	---

STEGULEȚE ROȘII LA ETAPA DE ATRIBUIRE A CONTRACTULUI

Din analiza contractului nr. 1 din 04.01.2023 între DASPF Soroca și VENTO RETAIL SRL, se observă că capitolul referitor la sancțiuni este complet lipsit de valori specifice, prezentând în mod repetat o cifră de 0% în toate subpunctele menționate. Acest lucru poate ridica semne de întrebare în legătură cu eficiența și aplicabilitatea sancțiunilor în cazul în care una dintre părți încalcă termenii contractului.

10. Sancțiuni	
10.1.	Garanția de bună executare a contractului agreeată de Cumpărător este sub forma de garanție bancară emisă de o bancă comercială sau transfer la contul Cumpărătorului, în cuantum de <u>0</u> % din valoarea contractului.
10.2.	Pentru refuzul de a vinde Bunurile prevăzute în prezentul Contract, Vanzatorul suportă o penalitate în valoare de <u>0</u> % din suma totală a contractului.
10.3.	Pentru livrarea cu întârziere a Bunurilor, Vanzatorul poartă răspundere materială în valoare de <u>0</u> % din suma Bunurilor nelivate, pentru fiecare zi de întârziere, dar nu mai mult de <u>0</u> % din suma totală a prezentului Contract. În cazul în care întârzierea depășește 30 zile, se consideră ca fiind refuz de a vinde Bunurile prevăzute în prezentul Contract și Vanzatorul își se va reține garanția de bună executare a contractului, iar Cumpărătorul poate rezilia contractual unilateral.
10.4.	Pentru achitarea cu întârziere, Cumpărătorul poartă răspundere materială în valoare de <u>0</u> % din suma Bunurilor neachitate, pentru fiecare zi de întârziere, dar nu mai mult de <u>0</u> % din suma totală a Bunurilor neachitate.

Spre exemplu, subpunctul 10.2. - Penalitate pentru refuzul de a vinde bunurile - stabilește o penalitate pentru vânzător în cazul refuzului de a vinde bunurile convenite. Cu toate acestea, în contractul vizat, se specifică o valoare de 0%, care nu poate fi considerată ca o

sanctiune efectivă pentru încălcarea termenilor contractului. Același este cazul și pentru subpunctul 10.3. - Penalitate pentru livrarea cu întârziere a bunurilor – în care se menționează o penalitate pentru vânzător în cazul întârzierii livrării bunurilor. Însă, din nou, se specifică o valoare de 0% din suma bunurilor nelivrate. Acest lucru poate sugera o lipsă de stimulare pentru vânzător de a respecta termenele de livrare stabilite în contract.

Aceste constatări indică deficiența contractului în ceea ce privește sancțiunile pentru încălcarea termenilor contractuali, ceea ce poate genera riscuri și întrebări privind aplicabilitatea și eficacitatea acestuia în gestionarea potențialelor neînțelegeri sau dispute între părți. Este recomandabil, pentru contractele similare din viitor, să se revizuiască și să se completeze aceste aspecte pentru a asigura un cadru contractual mai echitabil pentru ambele părți implicate.

Alte direcții de asistență socială din țară, precum DASPF Glodeni, includ sancțiuni clare în contracte similare. De exemplu, în contractul nr. 1 din 24 ianuarie 2023 încheiat între Direcția de Asistență Socială și Protecție a Familiei din Glodeni și LUKOIL-Moldova SRL, se specifică clar sancțiuni pentru refuzul de a vinde/presta bunurile, întârzierea livrării/prestării bunurilor și achitarea cu întârziere. Spre exemplu, în cazul refuzului de a vinde sau presta bunurile conforme cu contractul, se prevede că se va reține garanția de bună executare a contractului, iar în situația în care aceasta nu a fost constituită, furnizorul suportă o penalitate în valoare de 5% din suma totală a contractului.

10.2. Pentru refuzul de a vinde/presta Bunurile prevăzute în prezentul Contract, se va reține garanția de bună executare a contractului, în cazul în care ea a fost constituită în conformitate cu prevederile punctului 10.1., în caz contrar Furnizorul suportă o penalitate în valoare de 5% din suma totală a contractului.

10.3. Pentru livrarea/prestarea cu întârziere a Bunurilor, Furnizorul poartă plata despăgubirii în valoare de 0,1% din suma Bunurilor nelivrate/neprestate, pentru fiecare zi de întârziere, dar nu mai mult de 5% din suma totală a prezentului Contract. În cazul în care întârzierea depășește 10 zile, Furnizorul prezintă Cumpărătorului/Beneficiarului o explicație în formă scrisă. Dacă Cumpărătorul/Beneficiarul acceptă, Furnizorul prelungeste termenul de valabilitate a garanției de bună executare, în caz contrar se consideră ca fiind refuz de a livra/presta Bunurile prevăzute în prezentul Contract și Furnizorul/Prestatorului i se va reține garanția de bună executare a Contractului, în cazul în care a fost constituită în conformitate cu prevederile pct.10.1.

10.4. Pentru achitarea cu întârziere, Cumpărătorul/Beneficiarul poartă plata despăgubirii în valoare de 0,1% din suma Bunurilor neachitate, pentru fiecare zi de întârziere, dar nu mai mult de 5% din suma totală a prezentului contract.

Aceste sancțiuni sunt expres definite și proporționale cu încălcările contractuale, oferind astfel transparență și certitudine în relațiile comerciale dintre părți. Este o practică normală, care ar trebui urmată și de către DASPF Soroca.

STEGULEȚE ROȘII LA ETAPA DE IMPLEMENTARE ȘI MONITORIZARE A CONTRACTULUI: DE CÂTĂ BENZINĂ ARE NEVOIE O DIRECȚIE DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ?

În anul 2023, DASPF Soroca a înregistrat un record greu de egalat, achiziționând produse petroliere (benzină și motorină) cât să călătorească, poetic vorbind, din Moldova în Antarctica de 6-9 ori⁵. Mai exact, vorbim despre aproximativ 7200 de litri de benzină/motorină, achiziționate la un cost de 170 000 MDL cu TVA.

Cu 7200 litri de benzină, o mașină ar mai putea: efectua 5 călătorii de la Paris la Roma, dus-întors⁶; efectua 20 de călătorii de la Berlin la Praga, dus-întors⁷; efectua 19 de călătorii de la Londra la Amsterdam, dus-întors⁸ etc. Pentru că acest volum de produse petroliere ni s-a părut exorbitant, am încercat să analizăm achizițiile/consumpția de produse petroliere ale altor autorități publice de același nivel. Astfel, prin intermediul cererii de acces la informație nr. 245/23 din 21.11.2023, am solicitat Direcției Asistență Socială și Protecția Familiei Râșcani copia contractului de achiziționare a produselor petroliere pentru anul 2023. La data de 23.11.2023, am recepționat răspunsul cu numărul 1027, prin intermediul căruia am obținut copia contractului solicitat.

⁵ Modalitatea prin care a fost calculată cifra de 3 călătorii Moldova-Antarctica: conform worldata.info, distanța dintre Moldova și Antarctica este de 15.445 km. Consumpția medie de petrol per 100 km este de 5-8 litri. Astfel, o călătorie din Moldova spre Antarctica ar necesita între 772,25 litri benzină și 1 235,6 litri benzină. Așadar, consumpția de 7000 litri a DASPF Soroca pentru anul 2023 ar fi, în acest format, echivalentă cu 6-9 călătorii din Moldova în Antarctica

⁶ Călătoria Paris-Roma acoperă aproximativ 1400 de kilometri.

⁷ Călătoria Berlin-Praga acoperă aproximativ 350 de kilometri

⁸ Călătoria Londra-Amsterdam acoperă aproximativ 360 de kilometri

Astfel, în conformitate cu contractul nr. 4 din 12 ianuarie 2023 încheiat între Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Râșcani și ICS LUKOIL MOLDOVA, prestatorul economic s-a obligat să ofere DASPF Râșcani, pe parcursul anului 2023, produse petroliere în valoare de 55 000 MDL, inclusiv TVA.

3.2. Suma totală a prezentului Contract, inclusiv TVA, se stabilește în lei moldovenești și constituie: **55000 lei, Cincizeci și cinci mii lei 00 bani MD.**

Am încercat să utilizăm următorul raționament de comparare a celor două contracte: cu cât este mai mare populația și suprafața unui raion, cu atât mai multe produse petroliere sunt necesare pentru buna funcționare și activitate a Direcției Asistență Socială și Protecție a Familiei din raionul vizat.

Astfel, pentru anul 2023, Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei Soroca a achiziționat produse petroliere în valoare de 170 000 MDL cu TVA, pentru o populație a raionului Soroca de 99 000 locuitori (2016), o suprafață de 1043 kilometri pătrați și un număr de 68 localități⁹.

În același timp, Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Râșcani a achiziționat, pentru 2023, produse petroliere în valoare de doar 55 000 MDL cu TVA, pentru o populație a raionului de 65 000 locuitori (2018), o suprafață de 936 kilometri pătrați și un număr de 55 localități.

⁹ https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/md/Ghid-turistic_Soroca-site.pdf

ASTFEL, PUTEM TRASA URMĂTOARELE CONCLUZII COMPARATIVE ÎNTRE CELE DOUĂ CONTRACTE:

- 1 POPULAȚIA:**
Populația din Râșcani este cu aproximativ 34% mai mică decât cea din Soroca.
- 2 SUPRAFAȚA RAIONULUI:**
Suprafața raionului Soroca este de aproximativ 11% mai mare decât cea a raionului Râșcani.
- 3 VALOAREA CONTRACTULUI:**
Valoarea contractului pentru achiziția de produse petroliere în Soroca este de aproximativ 3 ori mai mare decât în Râșcani.
- 4 RAPORTUL DINTRE VALOAREA CONTRACTULUI ȘI POPULAȚIE:**
Valoarea contractului pe cap de locuitor în Soroca este de aproximativ 1,7 ori mai mare decât în Râșcani.
- 5 RAPORTUL DINTRE VALOAREA CONTRACTULUI ȘI SUPRAFAȚA RAIONULUI:**
Valoarea contractului pe unitatea de suprafață în Soroca este de aproximativ 2,8 ori mai mare decât în Râșcani.

Astfel, în ciuda unei diferențe relativ mici în populație și suprafața raioanelor, valoarea contractului pentru achiziția de produse petroliere este semnificativ mai mare în Soroca decât în Râșcani.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI ÎN RAPORT CU PROCEDURA DE ACHIZIȚIE VIZATĂ

Concluzii:

- Analiza detaliată a contractului dintre DASPF Soroca și VENTO RETAIL SRL relevă deficiențe semnificative în ceea ce privește sancțiunile pentru încălcarea termenilor contractuali. Lipsa sancțiunilor eficiente poate genera riscuri și întrebări privind aplicabilitatea și eficacitatea acestuia în gestionarea potențialelor neînțelegeri sau dispute între părți.
- Alte direcții de asistență socială din țară, cum ar fi DASPF Glodeni, includ sancțiuni clare în contracte similare. Aceste sancțiuni sunt expres definite și proporționale cu încălcările contractuale, oferind transparență și certitudine în relațiile comerciale dintre părți.
- În anul 2023, DASPF Soroca a înregistrat un record greu de egalat, achiziționând produse petroliere (benzină și motorină) cât să călătorească, poetic vorbind, din Moldova în Antarctica de 6-9 ori¹⁰. Mai

¹⁰Modalitatea prin care a fost calculată cifra de 3 călătorii Moldova-Antarctica: conform worldata.info, distanța dintre Moldova și Antarctica este de 15.445 km. Consumția medie de petrol per 100 km este de 5-8 litri. Astfel, o călătorie din Moldova spre Antarctica ar necesita între 772,25 litri benzină și 1 235,6 litri benzină. Așadar, consumția de 7000 litri a DASPF Soroca pentru anul 2023 ar fi, în acest format, echivalentă cu 6-9 călătorii din Moldova în Antarctica.

exact, vorbim despre aproximativ 7200 de litri de benzină/motorină, achiziționate la un cost de 170 000 MDL cu TVA.

- Analiza comparativă a contractelor DASPF Soroca și DASPF Râșcani relevă diferențe semnificative în valoarea contractelor de achiziționare a produselor petroliere, raportate la populație și suprafața raioanelor. Deși Râșcani este mai mic decât Soroca atât ca populație, cât și ca suprafață, valoarea contractului încheiat de către DASPF Soroca este de 3 ori mai mare decât cea a contractului încheiat de către DASPF Râșcani.

Recomandări:

Pentru contractele similare din viitor, este recomandabil ca DASPF Soroca să completeze detaliat și responsabil capitolul cu privire la sancțiuni, pentru a asigura un cadru contractual mai robust și echitabil pentru ambele părți implicate.

Autoritățile publice din Republica Moldova ar trebui să ia în considerare extinderea utilizării sistemelor GPS pe vehiculele instituțiilor publice, inclusiv pe cele din domeniul asistenței sociale și protecției familiei. Această măsură poate spori transparența și eficiența în utilizarea fondurilor publice.

În lumina volumului aparent excesiv de produse petroliere achiziționate în 2023, se recomandă o evaluare atentă a necesităților reale de combustibil pentru activitățile desfășurate de Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei Soroca. Analiza detaliată a consumului istoric și a proiecțiilor viitoare poate contribui la optimizarea utilizării resurselor și la identificarea potențialelor economii.

***Autor: Asociația pentru Drepturile Omului
LEX 21***

SABINE ENGELHARD: ACHIZIȚIILE DURABILE: O MODALITATE INTELIGENTĂ DE PROCURARE, ȚINÂND CONT DE „IMAGINEA DE ANSAMBLU”

««« ÎNCEPUTUL LA PAG. 1

Nu este vorba doar de satisfacerea nevoilor unui program, ale unui proiect, ale unei instituții sau ale unei țări, de obținerea de bunuri și servicii de o calitate corespunzătoare, la timp și la un preț competitiv. Este vorba despre satisfacerea necesităților prin achiziții, într-un mod care să nu compromită capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface, la rândul lor, propriile necesități.² Achizițiile publice durabile reprezintă o componentă de bază a eforturilor unei societăți în vederea realizării unei dezvoltări durabile, fapt ilustrat în mod clar de Obiectivele de Dezvoltare Durabilă ale Națiunilor Unite³, în special SDG 12.7, care se referă la: „promovarea practicilor de achiziții publice care sunt durabile, în conformitate cu politicile și prioritățile naționale”.

Adoptarea desfășurării achizițiilor durabile începe cu o analiză a politicilor, legislației și angajamentelor existente într-o țară la nivel național sau internațional. Acest cadru juridic va reflecta angajamentul politic al țării față de achizițiile durabile. Normele aplicabile pot conține cerințe referitoare la accesul public la anumite informații, cerințe privind tratarea deșeurilor periculoase sau interdicții privind utilizarea anumitor materiale de construcție, produse de fabricație sau procese care ar putea fi dăunătoare pentru mediu sau pentru sănătatea cetățenilor. Aceste seturi de norme pot impune, de asemenea, utilizarea de produse cu etichetă

sau certificate ecologice, sau de produse care nu au efect negativ asupra mediului. De asemenea, acestea pot cuprinde dispoziții care să impună furnizorilor să fie certificați de ramura de producție respectivă și/sau să facă declarații pe proprie răspundere privind produsele sau procesele de fabricație pe care le utilizează. În plus, aceste norme pot include angajamente referitoare la modalitatea de casare a bunurilor achiziționate, cum ar fi calculatoare, echipamente de construcții, mașini, produse chimice etc.

Această abordare holistică conduce la o modalitate mai nuanțată și mai flexibilă de abordare a achizițiilor publice la toate etapele ciclului. De exemplu, în etapa de precalificare sau de selecție inițială, ar putea fi necesară o certificare specifică sau verificarea unui standard de mediu sau social al ramurei de producție sau a unui sistem de management. În cazul în care specificațiile tehnice se bazează pe conformitate, acestea vor detalia atributele/caracteristicile speciale pe care produsele

² World Bank, guidance on Sustainable Procurement: <http://pubdocs.worldbank.org/en/788731479395390605/Guidance-on-Sustainable-Procurement.pdf>; Sustainable Procurement An introduction for practitioners to sustainable procurement in World Bank IPF projects, April 2019: <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/788731479395390605-0290022019/original/GuidanceonSustainableProcurement.pdf>

³ <https://sdgs.un.org/goals>

achiziționate trebuie să le îndeplinească (de exemplu, conținut reciclabil, lemn gestionat în mod durabil). În cazul specificațiilor bazate pe performanțe, vor fi incluse funcțiile propuse a fi îndeplinite de produs (de exemplu, eficiența energetică/de combustibil). Pentru evaluarea ofertelor, pot fi introduse criteriile de calificare, cerințe minime sau standarde de performanță, precum și criteriile gradate și punctaje relative. Monetizarea impactului (de exemplu, consumul de energie și deșeurile) este, de asemenea, o opțiune. Evaluarea ofertelor se poate realiza, de asemenea, pe baza costului ciclului de viață sau a criteriilor privind întreaga durată de viață, luând în considerare toți cei trei piloni (economic, de mediu și social). La negocierea contractului, angajamentele de responsabilitate socială și corporativă pot fi negociate și încorporate în contract. În timpul punerii în aplicare a contractului, se pot utiliza indicatori-cheie de performanță (KPI) pentru a măsura performanța furnizorilor. De asemenea, în contract ar putea fi încorporate prevederi care să stipuleze bonusuri atunci când indicatorii KPI sunt atinși sau penalități pentru nerespectarea acestora.

 Achizițiile sustenabile din punct de vedere social și ecologic pot duce, de asemenea, la adoptarea unor politici de angajare și de ocupare a forței de muncă mai favorabile incluziunii, interzicând discriminarea pe criterii de sex, orientare sexuală, rasă sau religie.

Atribuirea se va face ofertantului care a depus „oferta cea mai avantajoasă” și nu „ofertei celei mai corespunzătoare și cavantajoasă din punct de vedere economic”. Determinarea ofertei celei mai avantajoase se va realiza prin utilizarea factorilor și criteriilor descrise mai sus, luând în

considerare costurile și beneficiile relevante, evaluând riscurile și atributele care nu țin de preț și/sau costurile pe durata ciclului de viață sau criteriile privind întreaga durată de viață, inclusiv costurile de casare. Ilustrând această schimbare de abordare, unele țări au adoptat în legislația lor privind achizițiile publice sau au introdus reglementări legate de această legislație dispoziții privind procesul, procedurile și supravegherea vânzării bunurilor publice.

De-a lungul anilor, accentul pus pe achizițiile durabile a evoluat de la o abordare axată în principal pe „achizițiile ecologice” la o perspectivă mai dezvoltată și mai incluzivă, în care considerentele legate de achizițiile sustenabile din punct de vedere social și ecologic sunt în prim-plan. Privind „imaginea de ansamblu”, achizițiile sustenabile din punct de vedere social și ecologic pot contribui la agenda de dezvoltare economică și la obiectivele strategice ale unei țări. Acest lucru poate fi realizat în diferite moduri, de exemplu prin utilizarea obligatorie a anumitor procente de forță de muncă locală pentru proiectele de infrastructură publică, ceea ce duce la crearea de noi locuri de muncă într-o regiune. Alternativ, acest lucru poate fi realizat prin introducerea unor cerințe privind utilizarea de bunuri sau echipamente fabricate la nivel local, permițând utilizarea unor marje de preferință în evaluarea ofertelor care conțin bunuri sau echipamente fabricate la nivel local, prin crearea de bunuri cu utilizare rezervată, prin rezervarea unor seturi de contracte de achiziții publice pentru categorii preidentificate de operatori economici (de exemplu, întreprinderi mici și mijlocii, întreprinderi deținute de femei, întreprinderi deținute de persoane cu handicap). Achizițiile sustenabile din punct de vedere social și ecologic pot duce, de asemenea, la adoptarea unor politici de angajare și de ocupare a forței de muncă mai favorabile incluziunii, interzicând discriminarea pe criterii de sex, orientare sexuală, rasă sau religie. De asemenea, pot duce la introducerea unor standarde de sănătate și siguranță la locul de muncă, la interzicerea anumitor

comportamente, cum ar fi munca forțată, munca copiilor, hărțuirea sexuală, exploatarea sexuală și abuzul. Adoptarea acestor măsuri va depinde, de asemenea, de cadrul juridic al țării și de aderarea acesteia la convențiile/declarațiile corespunzătoare la nivel internațional. În conformitate cu cadrul juridic aplicabil și cu angajamentele asumate, dispozițiile specifice vor fi încorporate în legislația privind achizițiile publice, în regulamente, în documentele de licitație și în contractele de achiziții publice.

Achizițiile durabile vin cu o mulțime de avantaje. Aceasta poate reduce costurile totale de funcționare prin achiziționarea de bunuri, lucrări și servicii mai eficiente și de mai bună calitate. Ele fac mai transparent procesul de casare a produselor la sfârșitul duratei de viață și minimizează costul social al casării. Ele pot contribui la promovarea capacităților de dezvoltare și a competitivității pieței. Ele economisesc bani pe termen lung prin aplicarea calculării costurilor în funcție de ciclul de viață sau de întreaga durată de viață. Din perspectiva gestionării riscurilor, ele contribuie la identificarea amenințărilor și oportunităților economice, juridice și de mediu și contribuie la elaborarea unor abordări pentru gestionarea acestora.

Modul în care o țară sau o organizație adoptă achizițiile sustenabile va reflecta valorile sale culturale și etice - deoarece dezvăluie dorința sa de a încorpora în procesul de luare a deciziilor curente considerații privind prejudiciile și beneficiile pe termen lung, precum și bunăstarea globală comună. Deciziile luate astăzi la nivel național au un impact asupra generațiilor viitoare din întreaga lume.

Din toate aceste motive, achizițiile sustenabile sunt achiziții inteligente!

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”, în scopul susținerii și promovării achizițiilor publice durabile, a implementat, în

perioada 2020-2023, în parteneriat cu Facultatea de Științe Economice a Universității de Stat din Moldova, proiectul „Consolidarea achizițiilor publice durabile în Republica Moldova”, care a avut drept scop consolidarea componentei de durabilitate a achizițiilor publice din Republica Moldova prin cercetare teoretico-metodologică și aplicativă, dar și prin analiza bunelor practici europene în domeniul achizițiilor publice durabile.

În cadrul proiectului a fost elaborat [ghidul de bune practici „Achiziții publice durabile”](#), un document care își propune să prezinte și să analizeze practicile europene în ceea ce privește aplicarea criteriilor de sustenabilitate în procesul de achiziții publice, dar și să promoveze practici de achiziții publice sustenabile, în conformitate cu politicile și prioritățile naționale.

De asemenea, a fost elaborată [ediția a III-a \(2022\) a Indicelui de percepție a sistemului de achiziții publice](#), inclusiv a percepției privind reglementarea și implementarea achizițiilor publice durabile în Republica Moldova. Indicele a prezentat, într-o manieră cuprinzătoare și sistematică, percepția tuturor actorilor din sistem (autorități contractante, sectorul privat și societatea civilă/monitori) cu privire la utilizarea banilor publici prin intermediul sistemului național de achiziții publice. Pentru prima dată, cea de-a treia ediție a studiului a evaluat percepția privind reglementarea și implementarea achizițiilor publice durabile în Republica Moldova.

În același timp, au fost analizate (*în limba română*):

- (1) [cartografierea angajamentelor asumate de Republica Moldova în cadrul acordurilor internaționale cu referire la achizițiile publice durabile](#);
- (2) [conceptul de sustenabilitate în legislația privind achizițiile publice: reglementare versus aplicare](#); și
- (3) [sustenabilitatea și protecția mediului. Componentele cadrului normativ secundar în domeniul achizițiilor publice](#).